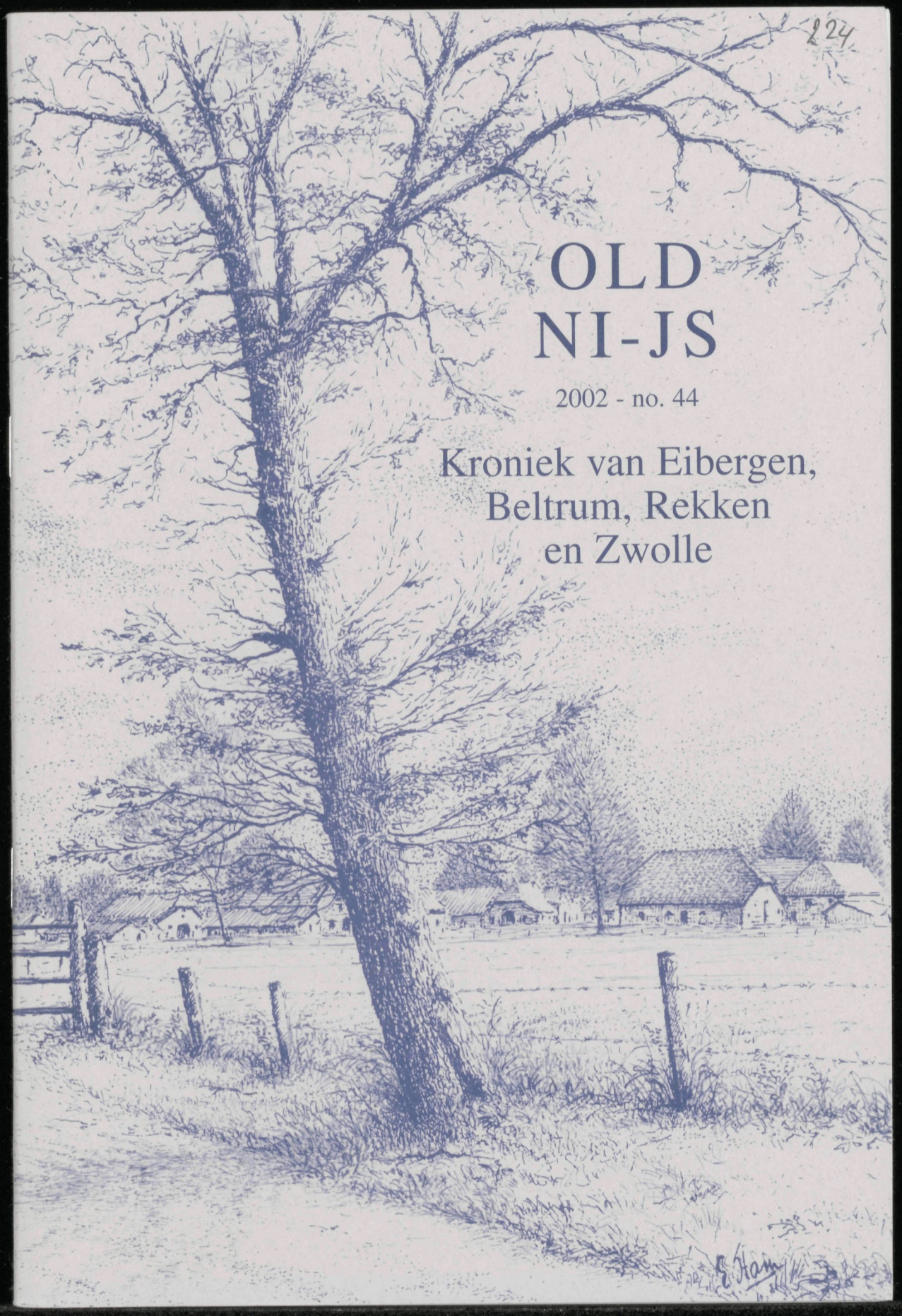

OLD NI-JS

2002 - no. 44

Kroniek van Eibergen,
Beltrum, Rekken
en Zwolle

Old Ni-js is het orgaan van de Historische Kring Eibergen.

Lidmaatschap/abonnement kost € 14,- per jaar.

Inwonende leden betalen € 2,- per jaar, maar ontvangen hiervoor geen extra nummer van Old Ni.js.

Secretariaat: Historische Kring Eibergen
Vogelenzangstraat 34
7151 VD Eibergen
Tel. 0545-473393

Bestuur Historische Kring Eibergen

E.H. Wesselink. Hondevoort 22, voorzitter	7152 BA Eibergen
J. van Dijk-Sijbrandij. Blomsgaarden 26, vicevoorzitter	7151 AM Eibergen
A. Dijkhuizen-Blankvoort. Vogelenzangstr. 34, secretaresse	7151 VD Eibergen
J. Baake. Nieuwenhuizenstraat 5, penningmeester	7161 VB Neede
J. Busink-te Biesebeek. Lariksweg 23, lid	7151 XV Eibergen
G.B. Maarse, Lid. Dorpsstraat 40	7145 LL Beltrum
A. Rothman, Esweg 6, lid	7151 ZM Eibergen
D. Somsen, Mallumse Molenweg 23, lid	7152 AT Eibergen

Administratie:

Historische Kring Eibergen
Nieuwenhuizenstraat 5
7161 VB Neede
Tel. 0545-294001

Bank:

Rabo Eibergen
rek.nr. 31.64.48.095

Redactie: E.H. Wesselink, J. Baake, J. van Dijk-Sijbrandij en A. Dijkhuizen-Blankvoort.

Geheel of gedeeltelijke overname van artikelen is alleen toegestaan met schriftelijke toestemming van de auteur.

ISSN 1381-2548

old ni-js

Kroniek van Eibergen,
Beltrum, Rekken en Zwolle

15e jaargang no. 44

juli 2002

Inhoud van dit nummer:

- Bestuursmededelingen blz. 2
- Onder de oude ginko biloba.
Museumnieuws door P. Puntman blz. 4
- De eerste 10 jaren van de Eibergsche Gymnastiek Vereniging
door J. van Dijk-Sijbrandij blz. 6
- Heiligschennis
door W. Odink blz. 12
- Andries Dull en Geesken van Eybergen
door E.H. Wesselink blz. 16
- Zoekplaatje nr.43. St. Ludger/Willibrordschool 1947, te Beltrum
door G. Maarse blz. 35
- Ons Zoekplaatje blz. 36
- Christopher Nijland in Amerika
door J.J.M. Olminkhof blz. 37
- Scheppels Mankzaod
door E.H. Wesselink blz. 43
- Financieel overzicht 2001 blz. 47

Bestuursmededelingen

Themanummer 2002

Het was onze bedoeling om dit jaar de Cultuurhistorische Nota van Eibergen uit te geven als themanummer. Het blijkt dat dit, in zo korte tijd, moeilijk is te realiseren. We hebben besloten om dit uit te stellen. We streven ernaar, om in 2002 vier nummers Old Ni-js uit te geven.

Veldnamenboek

Hieraan wordt nog steeds gewerkt. Het is momenteel in een vergevorderd stadium en waarschijnlijk wordt het in 2003 uitgegeven. Dit dankzij het doorzettingsvermogen van de heer Dr. A.H.G. Schaars met een aantal vrijwilligers van het Staring Instituut in Doetinchem.

Ledenvergadering 13 april 2002

Aftredend en herkozen was de heer E.H. Wesselink (voorzitter). Aftredend en niet herkiesbaar was de heer J.H.J. Aarnink. We hebben Jan Aarnink hartelijk bedankt voor de vele werkzaamheden die hij jarenlang als bestuurslid van de HKE heeft ver`richt.

Het bestuur is momenteel niet meer compleet. We zoeken nog iemand die hem wil opvolgen als bestuurslid. Belangstellenden kunnen zich melden bij de voorzitter of de secretaris.

De financiële afrekening is goedgekeurd door de aanwezige leden. Een afschrift hiervan vindt u in dit nummer van Old Ni-js.

Filmfestival

Het jaarlijkse filmfestival is op zondag 3 november a.s. Nadere aankondiging in Old Ni-js nr. 45.

Open Monumentendag. 'Koopmansgeest'

De Open Monumentendag staat, zoals elk jaar de tweede zaterdag van september op het programma: dat is dit jaar dus 14 september. Het thema van dit jaar is Koopmansgeest.

Dit thema is gekozen, omdat vierhonderd jaar geleden, in 1602 dus, de Verenigde Oost-Indische Compagnie werd opgericht, die enkele eeuwen een handelsmonopolie had in de Nederlandse kolonie Oost-Indië, het huidige Indonesië. Aan die handel hadden de Achterhoekers niet rechtstreeks deel. Maar we maakten wel kennis met allerlei koloniale producten, zoals specerijen en koffie, thee, tabak, rijst en rietsuiker.

*Hoonderkremer uit Diepenheim
(foto archief J. Baake).*

molenaars de molen laten draaien en het eigen gemalen meel graag aan belangstellende bezoekers zullen verkopen. En misschien zal daar 's middags ook de 'Kiepenkeerl' aanwezig zijn met zijn kiepe met koopwaar op de rugge. Wat hij daar zal verkopen, weten we nog niet.

Het bestuur

En het is nog niet zo lang geleden, dat op de wenkelmuren van Eibergse kruideniers een groot bord KOLONIALE WAREN prijkte.

Wij, in Eibergen zullen op bescheiden wijze dan ook meedoen aan het thema Koopmansgeest met enkele bijzondere koopmansactiviteiten op twee lokaties. In het museum De Scheper is een expositie gewijd aan de KTV, die spoedig uit Eibergen verdwenen zal zijn; op het binnenplein van het museum, waar vrouwen bezig zullen zijn met het wassen en bleken van textiel, zal 'Polderdieke' met haar handel per kinderwagen lijfelijk aanwezig zijn en misschien ook nog een Totterusfiguur en een 'kiepenkeerl'.

Al konden we dit jaar niet de beschikking krijgen over de berkelzomp de Jappe, in het Muldershuis bij de Mallemse watermolen zal het schipperscafé geopend zijn, terwijl de

Onder de oude ginkgo biloba

Museum de Scheper treedt af en toe buiten haar streekhistorische oevers. Naast de kernactiviteit streekgeschiedenis biedt het museum ook ruimte aan beeldende kunst en andere vormen van kunst en naast het museumterrein betreedt zij ook bredere Eibergse paden. Dat laatste gebeurt met wandel- en fietsroutes (o.a. de Flamingo Route) en met activiteiten in het kader van NV Zomerbleek.

Textiel en KTV

In september en oktober brengt Museum de Scheper de Eibergse textiel-geschiedenis in beeld. In het kader van NV Zomerbleek staan komend zomerseizoen tal van activiteiten op stapel rond de

KTV. Alle kunstvormen komen wel aan bod en ook vertier en cultuurgeschiedenis krijgen alle aandacht. Museum de Scheper is met de Triangel, de Stuw, de bibliotheek, de gemeente en kunsteducator Rob van den Heuvel activiteiten aan het organiseren op het gebied van muziek, dans, beeldende kunst, literatuur en geschiedenis.

Onze Gids zal u regelmatig een kijkje gunnen in de geschiedenis van de Eibergse textiel-industrie. Deze speciale tentoonstelling in de Scheper zal uitnodigen tot herinneringen en voor de jongeren onder ons zal iets duidelijk worden van de wortels die zij zelf ook hebben. Deze tentoonstelling gaat gepaard met allerlei activiteiten: weven zoals vroeger, stof verven zoals vroeger, wassen zoals vroeger, textielindustrie op film, klederdracht. Eibergen zal ervan opkijken hoe haar geschiedenis in 2002 nog blijkt te leven.

Zaterdag 21 september is de grote dag op het KTV-terrein. Dan zijn er 's middags Toffe Tenten te bewonderen, zie je historisch wassen, bleken, weven en blauw verven, graffiti-versiering, foto's, toekomstplannen voor het complex en genoeglijke zang. Om 16.00 u wordt de speciale compositie Blekers Blues door 80 muzikanten uit de Eibergse harmonie-orkesten uitgevoerd. 's Avonds besluit een heuse house-party de festiviteiten en om 23.00 u wordt het weer rustig als altijd.

Verhaal en dans

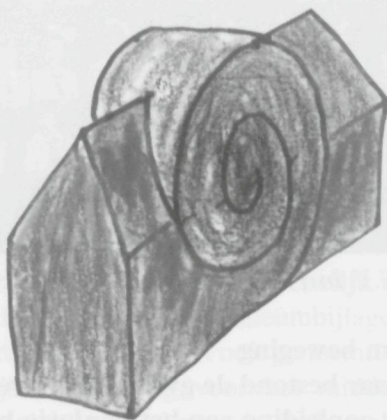
Deze zomer worden er bij de Scheper indianenverhalen verteld en wordt er gedanst. Op woensdag 14 augustus komt theater Lumière op het binnenterrein

van Museum de Scheper indianenverhalen brengen: Anja Nicola speelt dan namelijk "Buffelvrouw". Dit straattheater is geschikt voor toeschouwers van vijf tot vijftientachtig jaar.

In het kader van Gelderland Cultuurland komt de balletafdeling van De Triangel op het binnenterrein van het museum dansen op zaterdag 31 augustus. Dit is een heuse dansvoorstelling, die bedoeld is om dans in Eibergen in een ander licht te zetten dan folklore, line-dance of stijldansen: vandaag is dans een mogelijkheid om kunst en expressie neer te zetten en de Eibergse bevolking daarvan de meerwaarde te laten ervaren.

Paul Puntman

Museum De Scheper

Twee heren in verwondering
verrijken met ruimtelijke werken
tijdelijk de collectie van
Museum De Scheper.

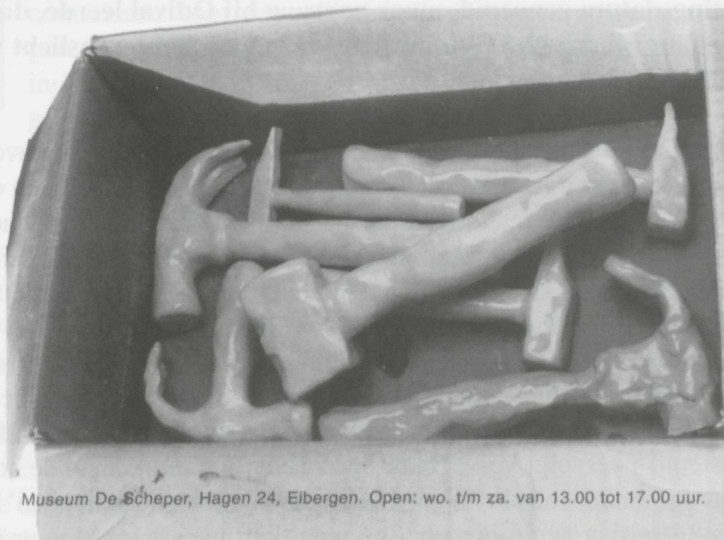
15 juni t/m 27 juli

*U bent van harte welkom om
het resultaat te bekijken.
Bij wijze van opening geeft
Frederik Roes een korte
beschouwing op zaterdag
15 juni om 16.00 uur.*

Gerard

Frank

Koopman & Bolink

Museum De Scheper, Hagen 24, Eibergen. Open: wo. t/m za. van 13.00 tot 17.00 uur.

De eerste tien jaren van de Eibergsche Gymnastiek Vereniging

De 93 dames van E.G.V. in 1936 (foto archief J. Baake).

Het lichaam roept om beweging

In februari van dit jaar bestond de gymnastiekvereniging Odival 75 jaar. In 1937 verscheen naar aanleiding van het tienjarig bestaan een dubbele jubileumpagina in de Eibergsche Courant met foto's en terugblikken op het wel en wee van de club. Merkwaardigerwijs wordt nergens de exacte oprichtingsdatum genoemd, maar navraag bij Odival leerde, dat de club onder de naam Eibergsche Gymnastiek Vereniging het levenslicht zag op 28 februari 1927.

“Is dat nu al 10 jaar geleden, dat we op een koude winteravond in hotel Worm-meester zaten en luisterden naar de enthousiaste speech van den kringvoorzitter, Joh. Dijk uit Winterswijk, die het nut van een systematische lichaamsoefening uiteenzette?” Dat vraagt voorzitter John. G. Vos van de Eibergse Gymnastiek Vereniging EGV zich af in het openingsartikel van de jubileumkrant. “Achter de lange tafel zat een zestal dames en heren; mevr. ten Cate-Wullink, mevr. ten Cate-Geesink, mevr. ter Braak-Prakke en de heren F. Duhoux, P. Roeper en W. Scholten, later populair ‘de Commissie’ genoemd. En op de lange rijen stoelen voor de ‘belangstellenden’ zaten wij, klein in aantal en tamelijk kritisch gestemd”, vervolgt Vos. “Na de speech van Joh. Dijk hield de heer Duhoux nog een rede, waarna, als ik me goed herinner, alle ‘belangstellenden’ in het bestuur gekozen werden, terwijl er nog ‘n voorzitter opgescharreld moest worden. Zo begon

de EGV haar werk in dienst van de lichamelijke opvoeding van de jeugd en krachtig gesteund door de Commissie breidde het ledental zich flink uit, zodat het eerste verenigingsjaar besloten werd met ruim 230 leden en adspirantleden." Het ging de vereniging niet steeds voor de wind, maar dankzij de inzet van de leiding, die onverkort vasthield aan de lijfspreuk 'ende desespereert niet' en de warme sympathie van de bevolking, werden de 'ups' gekoesterd en onder de 'downs' flink de schouders gezet. Met name wordt genoemd mevrouw J. van den Berg-Beskers, die na tien jaar bezielende leiding met ingang van 1 februari 1937 afscheid neemt. Als blijk van de warme sympathie van de Eibergse bevolking memoreert Vos het aanbieden van een verenigingsvlag als symbool van eenheid en de 'grif verleende steun' in latere jaren. Met vooruitziende blik waarschuwt de voorzitter dat de 'toekomst niet altijd even licht zal zijn', maar hij vertrouwt erop dat alle bezwaren zullen worden overwonnen door jeugdig idealisme en de wetenschap te bouwen aan een beweging die zich ten doel stelt: versterking van de volkskracht. Zijn vertrouwen blijkt niet te zijn beschaamd. In januari 2002 is Odival een vande grootste verenigingen van Eibergen en kan het terugkijken op een rijk verleden.

*L.A. te Riet o/g Scholten
(foto fam. Te Riet o/g Scholten).*

Verzwakking van het menselijk ras

Een flink stuk van de jubileumbijlage is ingeruimd voor de Borculoër L.A. te Riet ook genoemd Scholten, leraar lichamelijke opvoeding voor het middelbaar onderwijs. Hij toont zich bezorgd over de "lichamelijke welstand van den hedendaagschen cultuurmensch, waarmee het niet al te rooskleurig gesteld is: de statistieken van van de keuringscommissies voor den militaire dienst wijzen op een groot percentage onvolwaardigen. De overvolle psychiatrische inrichtingen en rusthuizen geven een maatstaf voor het groote aantal lijders. Alles wijst op een verzwakking van het menselijk ras". Hij wijt deze achteruitgang aan de met rasse schreden voortgaande techniek en de specialisatie op ieder gebied, die de natuurmens tot een werktuig hebben gemaakt. Enerzijds raken lichaamsprestaties steeds meer op de achtergrond en anderzijds wordt de geestelijke inspanning tot het hoogste opgevoerd. Ook wijst hij op het 'moderne vervoermiddel', dat onze natuurlijke voortbewegingsorganen grotendeels uitschakelt en somber constateert hij dat het 'menselijk organisme van de wondere fysische en psychische krachtbron, die het bij goede ontwikkeling zijn kan, wordt tot een degeneratietype'.

Behalve technische snufjes oefent ook het moderne onderwijs een negatieve invloed uit op het lichamelijke welzijn. Te Riet o/g Scholten schrijft: "Vanaf het

zesde jaar moet het kind vele uren van den dag zittend doorbrengen, terwijl zijn lichaam roept om beweging.

Het gedurende langen tijd in een gedwongen houding verblijven moet nadeelig werken op het groeiende organisme, moet ongunstigen invloed uitoefenen ook op het in aanleg gezonde en normale kinderlichaam. En deze ongunstige beïnvloeding duurt voor allen minstens tot het 14e levensjaar; voor hen die middelbaar en hooger onderwijs volgen tot ver daarboven.". En onvervaard doet de leraar er nog een schepje bovenop, want: "Zij die na het verlaten der lagere school in het productieproces worden ingeschakeld ondergaan de deformerende beroepsinvloeden." Met al deze alarmerende berichten breekt Scholten Te Riet een lans voor meer lichaamsbeweging en met name de scholen kunnen zich deze kritiek aantrekken. Maar waar de scholen het op dit gebied laten afweten, moet het particulier initiatief deze taak overnemen met 'opzettelijke lichamelijke inspanning' voor iedereen. Maar zelfs dan is het nog oppassen geblazen, want de openbare optredens kunnen de toeschouwers gemakkelijk op het verkeerde been zetten: "Hier immers krijgt het publiek den indruk, dat het vertoonde het doel is der beoefening terwijl ze is het middel tot het doel: lichamelijke opbouw".

De doorn op den rozenweg

Gymnastiekleidster mevrouw Van den Berg-Beskers begint haar bijdrage aan de feestcourant met een twintigregelig gedicht, kennelijk van eigen hand, in vijf coupletten, waarvan niet minder dan zeventien regels met 'Tien jaar' beginnen. Zij spreekt van strijd en werken, van worstelen en plicht, maar ze is toch een stuk opgewekter dan Te Riet o/g Scholten. Ze presenteert haar stuk onder de titel 'Wat wil het zeggen' en systematisch, couplet na couplet, geeft ze tekst en uitleg bij haar gedicht; ontleden, noemt ze het zelf. Gelezen met de ogen van deze tijd, klinkt het allemaal nogal hoogdravend. Een voorbeeld: "Lang niet altijd gaat het over rozen, de weg is soms moeilijk en zwaar. 't Gaat ermee als met een onbekende weg, men gaat hem omdat hij mooi en breed is, maar plotseling komt men tot de ontdekking, dat die mooie weg uitloopt op het zand. Maar gelukkig was het met de EGV in dezen anders. Eerst ging het over het zand, en wij denken hierbij terug aan de kleine oefenruimte die de EGV slechts ten dienste stond. Zoo klein, zoo smal als een rijwielpad. Het was de doorn op den rozenweg. Maar hierin is verandering gekomen en nu bevindt de EGV zich op den breeden weg en lustig en rustig kan de schare EGV'ers werken zonder belemmering. Doch had de EGV geen mensen in haar gelederen gehad, die daarvoor hadden gewerkt, zeer zeker was ze nog op 't zand geweest en had zonder succes gewroet om eruit te komen."

Met verve bestrijdt ze de gedachte dat gymnastiek onder de kunstenmakerij thuisheert en dat men niets zou merken van het 'stalen en sterken' van het lichaam. "Mensen die niet aan gymnastiek doen, kunnen misschien ook moei-

Dit gedeelte van de vroegere o.l. school diende jarenlang als gymnastieklokaal voor scholen en verenigingen.

lijk de waarde er van bepalen. Maar de EGV'ers weten beter, die zouden niet kunnen missen hun wekelijksch uur van turnen, van training aan lichaam en geest. Nee, in tien dagen kan men niets meer er van bespeuren, dan dat men van gymnastiek stijf en pijnlijk wordt. Maar in tien jaar, dan voelt men dat het lichaam gesterkt is, dan voelt men dat de spieren gestaald zijn, dan voelt men eerst, dat men er voordeel van heeft gehad."

Schaam u niet aan de zijde der bruid te treden

En dan volgt er een merkwaardige en geheimzinnige passage. Waarschijnlijk wist men in die tijd waar deze woorden op sloegen, maar de beschrijving is zo cryptisch, dat het punt waarom het ging in deze tijd en voor ons, als niet ingewijden, nogal onduidelijk is. Ze schrijft namelijk: "Een doel voor ogen te hebben en er niet te komen, dat is iets verschrikkelijks. En zoo iets heeft EGV. Zij heeft een doel en dat is haar weldadige arbeid te laten verrichten, door mannen, zoowel als door vrouwen, door jongens zoowel als meisjes en nu is het juist daardoor, dat de EGV haar doel niet kan bereiken. Zij de sterken, willen niet profiteeren van den arbeid der EGV. Zij, die het sterkst moesten wezen, ze betoonen zich het zwakst en dit werpt een groote schaduw op het mooie tien-jarig feest." In het ver-

volg van deze passage worden alle registers losgetrokken. Het gaat zo: "Want wat is een bruiloft waar de bruidegom ontbreekt? Samen zijn zij den loop begonnen en nu een klein deel, in de letterlijken zin het kleinste deel, gaat nog mee en loopt nog mee het pad der EGV. En nu zou ik nog eens graag een beroep doen op de sterken van Eibergen, laat toch de bruid niet altijd (*waarschijnlijk een tikfoutje en wordt 'alleen' bedoeld, JvD*) haar weg te behoeven te vervolgen, schaam u niet aan haar zijde te treden en met haar gezaam'lijk den last te dragen, dat het een lust wordt. Laat bij het derde lustrum uw kracht van kracht zijn zoodat het doel niet eindeloos is, onbereikbaar als de horizon."

Mogelijk doet mevrouw Van den Berg hier een hartstochtelijk beroep op mannelijke gymnasten om lid te blijven of te worden van de EGV. In deze gedachte worden we gesterkt, omdat bij een overzicht van de oefentijden alleen gymuren worden vermeld voor jongens, meisjes, dames en adspiranten. Mocht iemand echter meer hierover weten, dan houden we ons van harte aanbevolen.

Zoals ze haar bijdrage is begonnen met gedicht, zo eindigt ze ook en wel met een 'Oproep aan allen':

*Helpt de EGV slechts strijden,
Wijd uw krachten aan haar doel,
Steun haar steeds, aan alle zijden,
Dan zal ze leven, zonder lijden.
Dan zal ze leven, om te geven,
Om te scheppen, sterkt'en kracht,
Voor het komend nageslacht.*

Houdt Braaf Stand!

Ook Joh. Dijk, na wiens gloedvolle woorden EGV tien jaar tevoren tot stand kwam, doet als KNGV-hoofdbestuurslid en voorzitter van de Turnkring De Graafschap een duit in het zakje. Hij meldt dat in het tijdsbestek van enkele maanden EGV als de derde vereniging uit de Turnkring het tienjarig bestaan viert. Hij wijst op de noodzaak van een administratieve en technische leiding, de financiële en morele steun van de bevolking en de beschikbaarheid van behoorlijke lokalen en terreinen. Gymnastiek mag weliswaar nooit gebruikt worden als amusement of in de plaats komen van spel en ontspanning, maar de leiding moet het 'te verwerken menu zo smakelijk mogelijk opdienen'. En hoe dat dan moet, vertelt hij ook: "Door suggestie, door eigen bezieling, door ernst en enthousiasme en door de wijze van onderricht aan te passen aan de uiteenlopende en veranderlijke belangen van hen, die onze zalen en velden bevolken." En dan komt er een stukje, dat mogelijk verband houdt met het pleidooi voor meer mannelijke leden van mevrouw Van den Berg. Hij zegt namelijk, dat het vrouwelijke gedeelte van de jubilerende vereniging zich in blakende welstand bevindt, maar dat het

wat de mannen betreft een stuk moeilijker is om leden en vooral ook constante leiding aan te trekken, omdat de concurrentie van andere sportverenigingen veel groter is dan bij vrouwen. Hij besluit met een ferme wens voor de toekomst, gegoten in één hele lange volzin, die op een preekstoel niet had misstaan en die luidt: "Moge de Eibergse Gymnastiek Vereeniging bij dit haar pogen, in de toekomst rijkelijk de steun ondervinden van overheid en bevolking en als trouw lid van het Koninklijk Nederlands Gymnastiekverbond krachtadig medewerken om de massa van ons volk de zegeningen van goed geleide lichaams oefeningen te doen deelachtig worden, om daardoor het volksgeluk en de volkswelvaart te verhogen. HBS, Houdt Braaf Stand!"

Geest, karakter en moed

Twee felicitaties met de behaalde mijlpaal, een korte terugblik van oud-commissielid voor de jeugdklassen P. Roeper maken de jubileumpagina's vol.

Burgemeester A.G. Delen toont zich ingenomen met de belangrijke arbeid voor de bevordering van de lichamelijke opvoeding en W. de Graaf, voorzitter van het Koninklijk Nederlands Gymnastiek Verbond, wijst op de heilzame invloed van oordeelkundig geleide lichaamsbeweging op geest, karakter en gemoed. Vanuit zijn woonplaats Amsterdam geeft P. Roeper een korte terugblik. Hij schrijft onder meer: "Onder de eminente leiding van mejuffrouw Beskers, later mevrouw Van den Berg-Beskers voor de meisjes en die van den heer Te Riet Scholten voor de jongens hebben die jeugdklassen zich sterk ontwikkeld en zijn een kern geworden in het voortbestaan der vereeniging."

Eibergen, januari 2002

Jansje van Dijk-Sijbrandij

Heiligschennis

Hennie Wesselink vertellen op een gegeven moment dat e wat op de planke had liggen, dat argens in 2000 kloor mos waen, moor dat e neet zeker wis of 't de leu wal zol interesseren. 't Zol nameluk gaon aoever de karke en 't interieur doorvan. Biej zien getwiefel dooraover kon ik mij wal wat vuurstellen, maor ik dach "hee is old en wies genug um te wetten wat e wal en neet mot doen".

Vegangenl wekke was 't dan zo wied.

Opnij lag er een prachtig cultuurhistorisch book 'Geschiedenis van 'n olden St.Mattheus van Eibarge' van een slim hoog gehalte op miene knee. Luk² hen en weer bladerend bleef mien andacht hangen bij de geschiedenis van 't doopvont, dat zo lelluk beschadigd oet de grond ehaald was bij de restauratie in 1971.

Miene vrouwe dee mij koffie anreekten vroeg wantrouwend "wat zit iej door in oe eenmood³ te greulen⁴?"

"Noo, ai'j 't wochten⁵ könt za'k 't oe vertellen..."

't Zal 1970 of 1971 ewes waen en zommervakantietied.

Andere zommers ging ik meestal met Jan Waning met in zienen vrachtwagen um bouwmaterialen af te leveren bij plaatsen woor Odink aan 't wark was.

Ik geleuve neet dat Jan Waning völle aan mij had en het zal hem wal neet slim an 't hatte egaone waen dat ze dissen zomer een ander vakantiebaantjen vuur mij evonnen hadden.

Der mos egraven worden in de karke, onder leiding van nen archeoloog, en 't enige wat of er verlangd worden was een schuppendiploma en ervaring met ne batse.

Het betaalden better as bij Odink, mooi dreuge onder 't karkendak en nog een betjen spannend ok, want volgens archeoloog Van Pernis kon er van alles onder dee grond zitten.

Op de duur Van Pernis anegeven plaatse begon ik te graven en ik was slim⁶ bliej da'k gengs kon, want ok midden in 'n zomer was 't klamkold in dee karke en naargeestig duuster. Ik veuln mij niks op 't gemak dee eerste uren.

En dat worden er niks better op ton ik nao een uur of wat de eerste restanten van wat ooit een mense van vleis en blood was op de schuppe kreeg.

Ik wet het nog precies; 't was moor een klein butjen met veer punten en een gat in 't midden; "Een halswervel", doceren Van Pernis. Ik mos noo moor luk vuur-zichtiger graven want slim wiet kon'k neet van ne kop afwaen.

Een kwatteer later haal'n ik ne puntgaeven schedel naor baoven met kaken en al, woor nog ne hoop tande en koezen inzaten. "Ne jonge deerne, kuj zeen an de tande", volgens Pernis.

Met de volgende batsen zand kwam der plukken heure noor baoven en ik was in opperste verbazing dat dee heure neet vergingen en zelfs nog gooddeels eure oorspronkelukke kleure hadden ehollen.

Deepe onder 'n indruk gink noor hoes, woor 't warme etten miej tegenston.

In de volgende dage ging 't better; dooie butte went gauw.

Hak den eersten halswarvel nog netjes in ne zakdook eknupt en as andenken met enommen noor hoes, nao ne wekke van graven worden alles midden in de karke te hoop esmetten.

't Hoogtepunt van dee onverschilligheid vuur de doden was een moment an 't ende van de eerste wekke, ton Pernis nen kei en ikke ne schedel, precies tegelieke aover 'n scholder hen vot smetten. Den kei en schedel kwammen mekare argens in in de loch tegen en 'n schedel pleerden⁷ in grote stukken oet mekare. Efkes galmen ne echo van den knal van praekstool noor orgel en doornao was het twee seconden karkerig stille. Pernis en ikke kekken mekare an um doornao in ne leavensgevuurluken lachstoepe te raken.

In de tweede wekke gebuurn er neet völle bezunders; nog een betjen butte, nen enkelen schedel, en een bezunder bot van 'n baovenbeen, dat tebroken ewes was en op ne vrömde maneere weer aan mekare egreuid was, een old brilleken met nog één glas en ak miej good herinnere vonne wiej ok nog een stuk of wat bentheimer zarkplaten⁸ met onleesbaore of neet te begriepen inscripties.

De darde en leste wekke worden weer aardiger.

Zoas iej al wal begreppen hebt ging het er neet altied aeven eerbeedig too en in alle onbenulligheid hawwe argens een stuk mure beschadigd en vuur dinge dee kapot bunt hek gin belangstelling. Onzen archeoloog doorentegen wal. Hee was er neet vot te kriegen; prutsen met een krabbertje, met een börstelken, een kwesken, zelfs met de naegele ...

Ik zag 't nut d'r neet van in en leet hem moor gewodden.

Daags doornao ston e met twee andern slim geleerd te doone bie de lellukke mure. Ik grep de schuppe moor weer en ging weer aan 't graven in ne andern hook, woor volgens deezelfde geleerden neet völle te verwachten was.

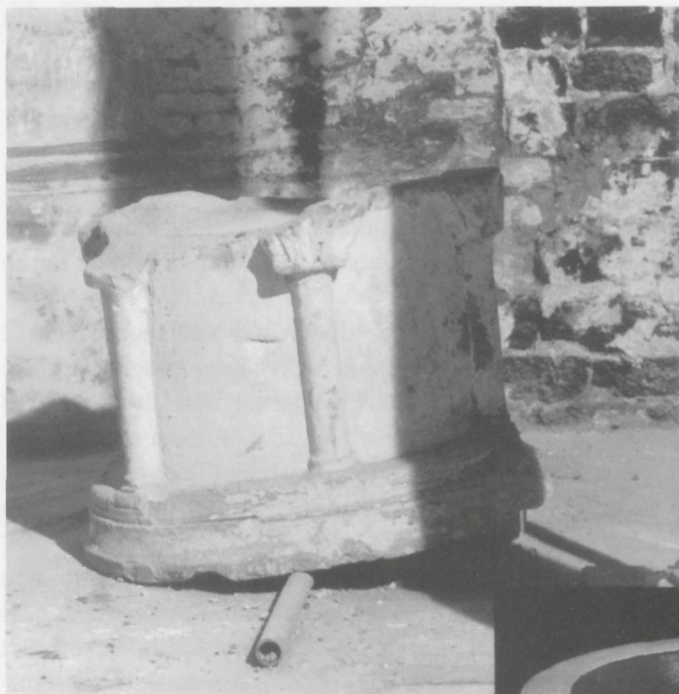
En inderdaod, niks as stene en veldkeiere. En dee keiere waarn zo hard dat de batse zo slee⁹ worden as mien grotmoo eur gebit.

En dee geleerden maor tolewalen¹⁰.

Ik worden er mieterig¹¹ van en bie 'n volgende kei stak ik er zo niets¹² op lös dat miej de polsen haoste knapten.

Toch heurden zich diss en anders an en ik hadde toch al zowat ne halven veerkanten meter in de rondte estokken en iederbods¹³ hetzelfde, wat doffere geluud.

't Klonk neet as ne veldkei, moor ok net weer neet as bentheimer zarkplatensteen. Nog moor is een paar doem wieterop stekken. Ik veuln en heurn dat door

Toch nog goed gekomen. De beschadigde doopvont zoals hij uit de grond kwam...

... en na de restauratie.

deepe in de grond onder de batse wat ofbrak en aan 'n stekrand van de batse, tussen 't umkrulde metaal zat een wit gruus, dat mij in disse kärke neet bekend vuurkwam. Ik kekke es naor de heren moor dee hadden alleene maor andach vuur dee verrekke mure, woor ze in de gauwigheid hele platen kalk van af estokken hadden. 't Wit had plaatse emaaft vuur vlakkerig old roze en iets van lindegreun.

Ik leepe der es hen en heurn iets aover fiasco's. Ton ik door ne opmarkinge aover maakten kekken ze luk meewarig

en Van Pernis zei: "geen fiasco's maar fresco's; heel bijzonder!!"

"Noo jao dat zal wal. Moor aj vandage nog efkes tied hebt moj ok nog es bie mij kieken want ik geleuve da'k een ampat soort kei onder de batse hebbe.

Noo, dat zolle doon, at e tied had.

Intussen maakten ikke 't gat luk wieder zoda'k er good in kon staon en graven het zand vot en vaegden het leste betjen met de vlakke hand an 't zied¹⁴ en onder

't roodgelle zand kwam steeds meer wit te vuurschien en er lek wal iets van 'n profieltjen in te zitten.

Ik beslotte ok geleerd te doen en leep met een astrant¹⁵ gezichte noor de heren um daor eur börsteltjes en krabbertjes te vraogen.

Kenneluk had dat indruk emaaft want ze leepen as hundekes met miej met.

Ton Van Pernis 't deepe gat zag met doorin iets komvormig wits, wodden e stille en gebaren ons te wochten.

Hee dalen in 't gat af, vaegen en aaien wat, kek duur zien loupe noor 't profiel, kwam 't gat weer oet en sprak de woorden dee'k nooit vegetten zal:

Wolter, gij hebt een doopvont uit de 14^e eeuw gevonden! Alleen doodzonde dat je er al zoveel stukken vanaf geslagen hebt".

"'k Heb oe vake genog bod edaone¹⁶, moor iej waarn alleen moor drok met dee rotmure.!

Luk zuunig raoden miene vrouw miej an moor neet te völle te koop te lopen met dit verhaal. "Dat kon oe wal es lelluk op 'n emmer vreezen¹⁷ en 'n karkenraad kon oe temet nog wal es ne dikke rekkeninge sturen vuur oe heiligschennis".

"Ik was ton vieftiene of zestiene, da's al meer dan dartig jaor eleene en allange verjoord", grewweln¹⁸ ik luk mieterig terugge.

"Door zok moor neet zo zeker van waen. De ongeschreven wetten van Onzen Leeven Heer verjoort nooit".

Woormet ze zoals zovake weer es et leste woord had.

20 april 2002

Wolter Odink

Woordverklaring

¹ Vegangen wekke: vorige week

² Luk: een beetje

³ Eenmood: in zichzelf,

⁴ Greulen: grijnzen

⁵ Aj 't wochten könt: als je tijd hebt of beter:
als je er tijd voor vrij wilt maken

⁶ Slim: erg

⁷ Plearen: botsen, knallen, Zie vorige
Old Niejs. Plearaovend

⁸ Zarkplate: grafsteen

⁹ Slee: bot,onscherp

¹⁰ Toelewalen: neulen= zwetsen, lullen,
prietpraten,niemendallen, zeuren

¹¹ Mieterig: geergerd, boos.

¹² Niets = driftig

¹³ Iederbots: telkens

¹⁴ An 't zied: aan de kant

¹⁵ Astrant: eigenwijs, voornaam

¹⁶ Bod edaone; berichten, zeggen

¹⁷ Op 'n emmer vreezen: Tegenvallen.

¹⁸ Grewweln: snauwen

Andries Dull en Geesken van Eybergen

Een familiegeschiedenis

Dull - Van Eybergen - ten Cate- Huender 1675-1927

In mijn boek "Geschiedenis van de oude St. Mattheus van Eibergen" staan op pagina 89 twee foto's van kleurige gebrandschilderde ruitjes, die zich bevinden in het raam van de consistoriekamer van de kerk. Op het ene ruitje staat:

Andries
Dull Geesken
van Eybergen
Ehl Ao 1675

N.B. Ehl = Eheleute of Eheluiden (= echtelieden).

De tekst is sierlijk omlijst door twee engelachtige figuurtjes. Helaas lijkt het ruitje diverse malen gebroken geweest te zijn, waardoor de letters onherstelbaar zijn beschadigd. De tweede foto betreft een familiewapen, dat hoort bij de namen Andries Dull en Geesken van Eybergen. Het is het familiewapen van de familie Dull. De beide ruitjes blijken bij elkaar te horen. Maar die samenhang is verloren gegaan, doordat men, waarschijnlijk bij een kerkrestauratie de ruitjes heeft verplaatst. H.A. Huender vermeldde in zijn boek "Eibergen, voorheen en thans", dat het ruitje met de namen zich naast dat met het familiewapen bevond. Nu is dat niet meer zo. Bij restauraties worden er wel meer fouten gemaakt, waardoor de samenhang van afbeeldingen verloren gaat, zoals in 1974, toen door onoplettendheid van steenhouwer en architect de afbeeldingen van drie evangelisten en de drie reformatoren in de lancetvensters van noorder- en zuiderzijbeuk op de verkeerde plaats terecht kwamen.

In jaargang 48 van het Nederlands Patriciaat over het geslacht Dull wordt vermeld, dat zich in de hervormde kerk van Eibergen een gebrandschilderd raampje bevindt van het wapen van het geslacht Dull met als bijschrift de namen van Andries Dull en Geesken van Eybergen.

Daarmee werd dus het oorspronkelijk verband tussen deze twee ruitjes nog eens bevestigd. Het familiewapen Dull op het ruitje in de consistoriekamer blijkt een gedeeld wapen te zijn. Het wordt gekroond door een sierlijk helmteken en op de rechterhelft (op de afbeelding dus links) staat een boom in goud, geplant op een groene grasgrond. Deze helft is kenmerkend voor alle wapenschilden van het geslacht Dull. Van de andere helft bestaan varianten, waaraan kenners van wapenkunde de diverse familietakken herkennen, waarin het geslacht Dull uiteenviel. De linker helft van het wapen van Andries Dull (op de afbeelding dus de rechter), bestaat uit een bovenste deel met twee op de punt geplaatste vierkantjes en een onderste deel met drie letters T. De betekenis is niet duidelijk.¹⁾

Andries Dull uit Wezel

Andries Dull kwam uit Wezel. Wezel was in de tachtigjarige oorlog een vestingstad, gelegen aan de Rijn in het hertogdom Kleef, dat nog na de 17e eeuw lang op Nederland was georiënteerd. De spreek- en ook de schrijftaal was er nog lang het aan het Nederlands verwante Nederduits, evenals in andere vorstendommen langs de grens, zoals Anholt en Bentheim. De protestanten genoten er vrijheid van godsdienst, in tegenstelling tot de Westfaalse gebieden, die onder het bisdom Munster vielen.²⁾

De Rijnsteden Emmerik, Rees en Wezel waren in de tachtigjarige oorlog (1568-1648) vooral na het twaalfjarig bestand (1609-1621) belangrijke vestingen.

Tijdens de belegering van 's Hertogenbosch door Frederik Hendrik in 1629 deden de Spanjaarden, gesteund door de Duitse keizer een inval in de noordelijke Nederlanden om Frederik Hendrik te dwingen het beleg van Den Bosch op te geven. Vanuit Emmerik, waar de prins een troepenmacht had liggen, werd toen met duizend man voetvolk en achthonderd ruiters een verrassingsaanval ondernomen op de vesting Wezel, die diende als wapenarsenaal van de Spanjaarden en het Duitse leger.

Het moest een nachtelijke overrompeling worden. Het leger verdwaalde echter, zodat men pas in de ochtend Wezel bereikte. De overrompeling mislukte. De brug bleek opgehaald te zijn. De wacht sloeg alarm. Kanonnen werden op de stadsmuur in stelling gebracht.

Maar wonder boven wonder, het eerste schot trof de ketting van de ophaalbrug, die neersloeg en zo viel Wezel op wonderbaarlijke wijze in handen van het staatsleger. Frederik Hendrik was uitgelaten, toen hem het bericht bereikte. "O mijn zone, is het zo geschied? Zo is het louter een werk van God en niet van mensen", moet de toch niet zo vrome prins gezegd hebben. Het gevaar voor de Republiek

was bezworen en Frederik Hendrik nam korte tijd later 's Hertogenbosch in. Sindsdien waren tot 1648 in Wezel, evenals in Rees en Emmerik, staatse troepen gelegerd. De protestantse kerk in Rees herinnert nog aan die tijd. Deze historie verklaart, waarom Andries Dull uit Wezel kwam, die daar volgens de genealogische gegevens op 1 januari 1633 was gedoopt. Zijn vader, behorende tot de lage adel, waarvan een andere tak de havezathe Backenhagen onder Delden bezat, had waarschijnlijk in Wezel een militaire functie in het leger van de stadhouder daar. Adellijke personen vonden vaak een bestaan in het leger, hetzij als aanvoerder van voetvolk of bij de ruitrij. Zoon Andries had zich blijkbaar bekwaamd als chirurgijn. Het leger had altijd dokters nodig. Hij staat later te boek als meester-chirurgijn te Grol. Hij overleed daar tussen 19 februari 1681 en 13 juni 1685. Zijn vrouw, Geesken van Eybergen hertrouwde met Berend Satters, zij overleed pas circa 1719.¹⁾

Illustere burgers schrijven hun namen in zerken en ramen

Het ruitje in de kerk geeft het jaartal 1675 aan. Dat was dus kort na de oorlog van 1672-1674, toen Eibergen twee jaar bezet werd door de bisschop van Münster, wiens soldaten flink hadden huisgehouden in en rond Eibergen. Het orgel en de preekstoel in de kerk waren verwoest. Al een jaar na het vertrek van de Munsterse soldaten lieten Andries Dull en Geesken van Eybergen dit ruitje in de kerk aanbrengen. Ze behoorden blijkbaar tot de welvarenden en hadden schijnbaar niet geleden onder de rovende en plunderende huurlegers. Het is niet duidelijk, waarom ze dit ruitje lieten aanbrengen. Overigens was het in die tijd van de reformatie tot 1795 niet ongebruikelijk, dat voornamen burgers zich in gebrandschilderde ramen en grafzerken lieten vereeuwigen. Andries Dull en Geesken van Eybergen behoorden blijkbaar tot die vooraanstaande inwoners, waaraan ook enkele grafzerken herinneren. Ze deden het gezegde ontstaan, dat de kerk het bedehuis der armen was en het kerkhof der rijken.

Dank zij de gegevens uit het boek van het Nederlands Patriciaat is het raadsel van dit kerkruitje nu grotendeels opgelost. En wie weet, komen we er ook nog eens achter, wie "Abraham Wilde-man en Klaeske Hilbrants sijn huisfrou" uit 1637 waren, wier namen op een ander ruitje in de kerk voorkomen.

Geesken van Eybergen

Gezien het familiewapen behoorde Andries Dull tot een illustere geslacht. Dat Geesken van Eybergen ook uit een illustere familie kwam, blijkt uit de levensbeschrijving van de 17e eeuwse Eibergse predikant-dichter Willem Sluiter. We lezen daarin, dat de enige dochter van Willem Sluiter, Charlotta Geertruid, geboren in 1663, huwde met Benjamin van Eybergen, eerst predikant te Wesepe en daarna te Diepenheim. Hun beide zonen, die kinderloos overleden, waren ook predikant, resp. te Oldenzaal en Almelo, terwijl hun dochter trouwde met T.E. Nagel, predikant te Weerselo en Oldenzaal.³⁾ De van Eybergens hebben enkele eeuwen lang tot de notabelen van Eibergen behoord.

Van Dull naar ten Cate 1650 - 1828

Volgen we de stamboom van Andries Dull, dan zien we, dat zijn zoon Wolter Dull eerst legerpredikant was en later predikant te Tubbergen. Diens zoon Andreas Joan werd advocaat te Almelo. En deze Dull had een dochter Catharina Aleida Margaretha, in 1727 geboren te Almelo, die in 1770 op 42 jarige leeftijd trouwde met Willem ten Cate uit Eibergen, zoon van Jan Adolf ten Cate.¹⁾

En met deze Willem ten Cate zijn we dan terug in Eibergen en wel bij een familie die in de achttiende eeuw nogal eens voorkomt in de annalen van Eibergens historie. Al in 1708 komt de naam voor van een Willem ten Cate. Die was toen burgemeester en besliste mee over de aanschaf van een nieuw kerkorgel, dat bijna 250 jaar, tot 1956, dienst zou doen.⁵⁾

De zoon van W. ten Cate was Jan Adolf die ook burgemeester was.⁶⁾ Jan Adolf wordt door B.H.M. te Vaarwerk in zijn nog pas verschenen boek "De hof te Vaarwerk en zijn bewoners" in 1755 genoemd als kerkmeester en in 1770 als burgemeester. Deze Jan Adolf had een broer dr. Cornelis ten Cate, die behalve jurist ook steenbakker was.

Deze Cornelis ten Cate was getrouwd met Catharina van Eybergen, (1720 - 1759), een dochter van Ludolph van Eybergen, richter te Steenderen. En dat brengt ons weer terug bij de familie van Eybergen. Catharina van Eybergen overleed, toen ze nog maar 39 jaar oud was. Het was een vruchtbare vrouw geweest, want ze liet acht kinderen na. Haar man overleefde haar 27 jaar. Hij overleed in 1786 op tachtigjarige leeftijd. De naam van hun zoon Willem Jacobus ten Cate zou in Eibergens historie bij ingewijden tot op heden bekend blijven, omdat hij op 75-jarige leeftijd voor de derde keer in het huwelijk trad en op 80-jarige leeftijd nog vader van een dochttertje werd en daarnaast, omdat hij de laatste was, die in 1828 in het kerkgebouw werd begraven.

Dat deze familie tot de notabelen behoorde, blijkt uit het feit, dat ze in de kerk, sommigen zelfs op het koor werden begraven. Odink meldt dat in het jaar 1800 een vijftal leden van deze familie, dokter L. ten Cate, Anna Maria ten Cate, Johanna Sofia ten Cate, Hendrica Geertruid ten Cate en Willemina ten Cate

tussen 15 juli en 11 augustus in de kerk werden begraven. De dood hield midden in de oogsttijd, rijke oogst. Ze waren aan een 'afgaonde zeekte' overleden, aldus Odink. De vereenvoudigde stamboom van de familie ten Cate met de namen van hen, die in dit verhaal een rol spelen, ziet er als volgt uit:

I.	W. ten Cate (burgemeester 1708)	
II.	dr. C. ten Cate x Catharina v. Eybergen 1706-1786	en Jan Adolf ten Cate burgemeester v. Eibergen 1770
III.	zoon ds W.J. ten Cate 1748 - 1828	zoon Willem ten Cate, gehuwd met Catharina Aleida Margaretha Dull

Ds Willem Jacobus ten Cate

De ten Cates waren mensen van geld en aanzien. De kleine Willem Jacobus werd in 1748 ten doop gehouden door zijn tante Ludgarda Geertruida van Eybergen, een zuster van zijn moeder dus. Deze tante was getrouwd met de Borculose predikant Lambergen. Een zuster van haar, Hendrica Sofia van Eybergen, overleed in 1800, in dezelfde maand dat de hiervoor genoemde leden van de familie ten Cate overleden. Was zij ook een slachtoffer van de 'afgaonde zeekte'?

Willem Jacobus werd predikant, maar pas laat, want hij deed op 40-jarige leeftijd intrede in zijn eerste gemeente Groothuizen en Avenhorn in Noord-Holland;

*Rechts vooraan met dames ervoor de woning van ds. W.J. ten Cate
(foto museum De Scheper).*

na vijf jaar nam hij een beroep aan te Hengelo (O) en na weer vijf jaar ging hij naar Ootmarsum. Al in 1802 nam hij ontslag. Dat was tijdens de Bataafse Republiek, de tijd van 'vrijheid, gelijkheid en broederschap', waarin het gedaan was met de voorrechten van de "heersende kerk". Het is niet duidelijk, of de geest van de tijd een rol speelde bij zijn besluit. Immers, hij was nog maar 54 jaar oud en had nog heel wat jaren meegekund. Zijn Eibergse collega, ds. B. Smits, die 15 jaar ouder, was bleef als predikant de hele Franse Tijd aan, tot 1816 toe. Toen was hij 83 jaar oud.

Ds. W.J. ten Cate keerde in 1802 als 'rustend' predikant terug in Eibergen. Daar woonde hij volgens H.A. Huender in de J.W.Hagemanstraat, toen Nieuwstraat geheten, in het huis tussen dat van burgemeester van Heeckeren en de herberg van Iverson "Het Wapen van Zuid-Holland". Thans is dat de manufacturenzaak van Eichenwald.⁶⁾

Op tachtigjarige leeftijd opnieuw vader

Ds. W.J. ten Cate trouwde driemaal. Zijn eerste vrouw was Anna Dorothea Timmerman, de tweede Amalia Stroink uit Enschede. Uit het eerste huwelijk had hij een dochter Anna Dorothea, die in 1819 op 33-jarige leeftijd overleed, in 1824 gevolgd door haar elfjarige dochtertje Eva. Het is niet onmogelijk, dat men in 1970/71, toen er in de kerk een uitvoerig bodemonderzoek werd verricht, resten van dit meisje heeft gevonden in het schip van de kerk. Wolter Odink vertelt, dat hij daar toen stoffelijke resten vond van een vrouw, die gezien de gaafheid van het gebit heel jong moest zijn gestorven. Dat de familie ten Cate tot de welgestelde en in aanzien staande burgers van Eibergen behoorde, blijkt ook uit de huwelijken van enkele dochters van ds. W.J. ten Cate. Zijn dochter Naatje trouwde met een predikant Lambergen, die predikant was te Angerlo en Borculo. Een andere dochter was getrouwd met notaris Lambrechts te Borculo (neef en nicht?)⁶⁾

Ds. W.J. ten Cate huwde op 2 december 1824, op 75-jarige leeftijd voor de derde maal en wel met Mechelina de Gier, geboren op 29 september 1804 te Dungen in Noord-Brabant, waar vader notaris was. Een bruidegom van 76 jaar oud met een bruid van 20. Het was geen platonisch huwelijk, want op 3 mei 1828 schonk Mechelina het leven aan hun dochter Catharina Adriana Cornelia, Neeltje genoemd. Dat kind heeft haar vader nooit gekend, want die stierf luttele weken na haar geboorte, n.l. op 7 juni 1828 op tachtigjarige leeftijd.

Zijn jonge vrouw hertrouwde in mei 1829 met haar buurman Johannes Iverson, geboren te Dordrecht, 7 februari 1794, wiens eerste vrouw, Petronella H. Dijk, in 1826 overleden was en in de kerk begraven. Uit het huwelijk van Johannes Iverson met Mechelien de Gier werden vijf kinderen geboren. Het eerste, een zoon, kreeg de namen Johannes Willem Jacob en werd dus mede vernoemd naar ds. W.J. ten Cate. Na hem werden drie dochters geboren en in 1839 nog een zoon.

Voor- en achtergevel van
erve Hiddink.
(foto's G. Baak, Utrecht).

*Situatieschets met ligging
erven Hiddink en Spenke in
Olden Eibergen (uit boek
De Hof te Vaarwerk door
B.H.M. te Vaarwerk).*

Mechelien de Gier is in 1846 met haar man geëmigreerd naar Amerika. Maar de oudste dochter, Neeltje ten Cate, zoals ze genoemd werd, was al in 1844 vertrokken naar Doesburg.⁷⁾

Bezit van ds W.J.ten Cate: landerijen en boerderijen

Ds. W.J. ten Cate was bepaald geen onbemiddeld man. Hij bezat landerijen en verwierf in 1815 twee boerderijen. Toen hij met emeritaat was, legde hij zich, volgens H.Odink toe op de landbouw. In 't Vleer in de Holterhoek in de buurt van het Kerkloo had hij een stuk heidegrond gekocht van de mark van Eibergen, die hij in cultuur bracht. In 1811 schijnt hij daar ook vruchtbomen gekweekt te hebben.⁴⁾

En in 1832 staat zijn vrouw, de wed. W.J. ten Cate, te boek als eigenaresse van 10 percelen grond, de nummers 1359 t/m 1369 in de Holterhoek, nabij het huidige Kerkloo, samen circa 5 ha. Het wordt beschreven als gedeeltelijk dennenbos en verder hakhout. De percelen grensden aan circa 12 ha dennenbos van vrede-rechter G. Smits, die daar samen met burgemeester van Heeckeren en D. van Eps Reerink op onontgonnen markengrond bos hadden aangeplant ter verbetering van de waterbeheersing. Nummer 1360 staat op de kaart genoteerd als tuin en nummer 1362 was een huis. Misschien was daar de kwekerij.⁷⁾

Koopakte boerderijen

Het was bij Hendrik Odink bekend, dat ds. W.J. ten Cate eigenaar was van de boerenerven Spenke en Hiddink in Olden Eibergen en daarnaast ook nog voor de helft van de Mugger in Mallem. (een niet meer bestaande boerderij gelegen achter de watertoren). Dank zij ons lid Gerard Baak uit Utrecht kwam ik in het bezit van de koopakte van 25 januari 1827, waarbij 'de Heer Willem Jacob ten Cate, rustend predikant wonende te dezer plaatse' ten overstaan van notaris Gerrit ter Braak, verkocht aan Jan te Baak, landbouwer te Olden Eibergen en aan Harmina Meekes, landbouwster te Rekken, en wel 'aan ieder hunner' voor de helft

1. Het geheele erve en goed Spenke genaamd en
2. Het geheele erve en goed Hiddink. Interessant is de vermelding dat het goed Spenke was bezwaard met *'een jaarlijkschen uitgang van één gulden en vijftig cents ten behoeve van de Hervormde kerk van Eibergen, benevens een jaarlijksch op St. Martini te leveren rookhoen aan den Predikant der Hervormde gemeente van Eibergen. Het rookhoen werd op dertig cents berekend'* (De predikant mocht dus in plaats van met een hoen met geld worden betaald).

Daarnaast moest zowel het erve Spenke als Hiddink jaarlijks een of meer ponden was leveren aan de hervormde kerk (voor het branden van kaarsen) Er ligt een kwitantie van 10 april 1831, waarbij de administrerend kerkvoogd D. Bennink verklaart ontvangen te hebben van J. te Baak voor een pond was de somma van

'agtien' gulden. Betaling in natura had toen inmiddels plaats gemaakt voor betaling in geld. Er werden in 1831 geen kaarsen meer gebrand in de hervormde kerk.

In de akte wordt ook vermeld, hoe ds. ten Cate aan die erven was gekomen. Hij had het erve Spenke aangekocht van de erfgenamen van zijn oom, wijlen Willem ten Cate en Margaretha Aleijda Dull bij publieke verkoop op 24 oktober 1815 ten overstaan van notaris mr. van Heeckeren (die toen tevens burgemeester was). Die erfgename was zijn dochter Gesina ten Cate, die getrouwd was met E. Aalbers, richter te Terborg en wier dochter, getrouwd met ds. R.H. Huender, moeder zou worden van H.A.Huender, die in Eibergen de cementwarenfabriek Huender en Jongsma stichtte.

Het erve Hiddink had hij bij erfopvolging verkregen 'uit de nalatenschappen van zijn ouders wijlen Cornelis ten Caate en Catharina van Eijbergen, in leven echtelieden en voorlang overleden'. Die boerderij had hij dus al veertig jaar in bezit. (W.J. ten Cate schreef zijn naam vaak met aa). De koopsom bedroeg drieduizend en tweehonderd gulden. Dat betekent dat het erf, circa 12 ha cultuurgrond groot, voor die tijd een kapitale boerderij was. De betaling mocht in gedeelten plaats vinden. Omdat de erven pas vrij kwamen op 22 februari 1828 (St. Peter), ze waren blijkbaar verpacht, hoefde de eerste termijn van f 2200 pas op 1 mei 1828 te worden betaald.

*Erve Hiddink aan Borculoseweg 66, zoals het er nu uitziet
(foto E.H. Wesselink).*

In de marge van de koopakte komen drie officiële notities voor, waaruit blijkt, dat de betaling inderdaad in porties geschiedde. Op 24 mei 1828 quitteerde W.J. ten Cate met zijn eigen handtekening de betaling van 2200 gulden. Dat was kort voor zijn overlijden op 7 juni van dat jaar. Voor de betaling van de laatste 1000 gulden in twee termijnen tekende zijn vrouw. Op 24 mei 1829 (een jaar later dus) erkent Mechelina de Gier, weduwe van den Heer Willem Jacobus ten Caate, als moeder en wettige voogdesse van hare met gemelden Heer Willem Jacobus ten Caate in echt verwekte minderjarige dochter ontvangen te hebben van Jan te Baake en Harmina Meekes de somma van negenhonderd gulden. En op 12 juni 1829, dus slechts enkele weken later tekende zij met haar man, Johannes Iverson, resp. als voogdesse en medevoogd van Catharina Adriana Cornelia ten Caate voor de ontvangst van de laatste 100 gulden van de koopprijs.

Uit de verkoop en de betalingsnotities blijkt, dat W.J. ten Ca(a)te tot op hoge ouderdom zelf zijn zaken behartigde en dat zijn weduwe, Mechelina de Gier met Johannes Iverson getrouwd was tussen 24 mei 1829 en 12 juni 1829. Andere erfgenamen waren er blijkbaar niet. Ze bleek in 1832 ook in het bezit van de landerijen in de Holterhoek bij het Kerkloot. En Huender deelt mee, dat uit de nalatenschap van W.J. ten Cate een prebende voor studie bestond, waarvan studenten in de wijde kring van de familie nogal eens gebruik wisten te maken. In 1889 bracht deze prebende f 1000 op.

Willem ten Cate, gehuwd met Catharina Aleijda Margaretha Dull

Na de tak van de jurist dr. Cornelis ten Cate, die met de dood van ds. W.J. ten Cate in rechte lijn uitstierf, volg ik nu die van zijn broer Jan Adolf, de burgemeester en diens zoon Willem. Deze tak, inmiddels ook uitgestorven, heeft gedurende de negentiende eeuw een aantal bekende Eibergenaren voortgebracht. Het familie-overzicht begint bij Andries Dull en Geesken van Eybergen, wier namen voorkomen in het gebrandschilderde ruitje in de kerk en waarover ik in het begin van dit stuk vertelde. Het overzicht ziet er in schema als volgt uit:

I.	Andries Dull x Geesken van Eybergen 1675 (1633-1681)	
II.	Wolter Dull, geboren te Groenlo, predikant te Tubbergen (1670-1756)	
III.	Mr. Andreas Dull, advocaat te Almelo (1701-1762) ⁸⁾	
		Jan Adolf ten Cate, burgemeester
IV.	Catharina A.M. Dull x W. ten Cate (1727- ?)	Arnolda G ten Cate x A. Weddelink
1734-1808 pred. Enschede
V.	E. Aalbers x Gesina ten Cate (1771 - ?)	Derk Huender x Harmina A. Weddelink
(1769-1847) pred. Silvolde
VI.	Bertha C. A. M. Aalbers gehuwd met (1805-1882)	ds. Rutger Hendrik Huender
(1796-1873) predikant te Nijbroek

VII. Uit dit huwelijk 12 kinderen:

1. Derk Everhard (1826-1846) overleden aan typhus
2. Everhard Gezinus (1848-1911) arts te Laren.
3. Hermina Antonetta (Netje) (1829-1894) overl. te Eibergen
4. Gezina (Sientie) (1831-1907) overl. te Eibergen
5. Albertus (1832-1920) bediende winkelbedrijf o.a. te Apeldoorn.
6. Willem (1834-1913) gemeentesecr. te Laren, notaris te Steenwijk.
7. Gerhardus (1836-1926) Hoofd der school Nijbroek, overleden te Eibergen
8. Adriaan (1839-1910) gem. secr. te Laren, notaris te Vaassen.
9. Euphemia Johanna (1841-1913) geh. met E.J.Smits te Eibergen.
10. Grada Catharina (1843-1919) huishoudster, overl. te Eibergen
11. Bertha Aleida (1845-1925) huishoudster van Gerhard, overl. te Eibergen
12. Hendrik Arnold (1849-1927) geh. met Lambertha ter Braak (1862-1937).

Willem ten Cate, zoon van burgemeester Jan Adolf ten Cate

Dank zij het huwelijk van Willem ten Cate uit Eibergen werden de ten Cates geparenteerd aan het adellijke geslacht Dull. Catharina Margaretha Dull uit Almelo was al 42 jaar, toen ze met de zeven jaar jongere ten Cate trouwde, die een weverij en manufacturenhandel had in Eibergen.

Twee stammoeders van H.A. Huender uit geslacht ten Cate.

V. De dochter van Willem ten Cate, Gesina, werd de stammoeder van het geslacht Aalbers-Huender. Gesina trouwde namelijk met Everard Aalbers, die rechter was te Terborg. Hun dochter, Bertha C.A.M. Aalbers, trouwde met ds R.H. (Hein) Huender uit Nijbroek. Zo werd Gesina ten Cate grootmoeder van H.A. Huender (1849-1927), die zodanig naam zou maken in Eibergen, dat er een straat naar hem werd genoemd.

*Nog jeugdig echtpaar
R.H. Huender en
B.C.A.M. Huender-
Aalberse, toen de
fotografie nog niet
bestond (uit genealo-
gisch tijdschrift).*

Arnolda Geertruida ten Cate, een nog vroegere stammoeder van Huender

Nog een stammoeder van de Huenders was Arnolda Geertruida ten Cate, de enige zuster van Willem ten Cate. Deze Arnolda G. trouwde namelijk met ds. A. Weddelink uit Enschede. Hun dochter trouwde met ds. Derk Huender predikant te Silvolde, de vader van ds. Rutger Hendrik Huender uit Nijbroek. Uit het bovenstaande overzicht is dus af te lezen, dat Arnolda Geertruida ten Cate overgrootmoeder van Hendrik Arnold Huender was, de jongste zoon van het echtpaar Huender-Aalbers. H.A. Huender (in familiekring Hein genoemd), stamde dus langs twee lijnen van moeders zijde af van de Eibergse familie ten Cate en was dus ook een verre nazaat van Andries Dull van het kerkruitje. Hoewel hij van het bestaan van dat ruitje wel wist, besefte hij zijn stamverwantschap met Andries Dull niet.⁴⁾ En zijn vermelding, dat ds. W.,J. ten Cate zijn overgrootvader was, klopt niet, zoals blijkt uit bestudering van de genealogische gegevens.⁹⁾

Aalbers- Smits-Huender

Uit de geslachtsregisters blijkt, dat de familie Huender, van oorsprong afkomstig uit Doetinchem, in de negentiende eeuw in diverse plattelandsgemeenten predikanten, rechters, leraren, artsen en notarissen en kooplieden voortbracht en via huwelijken ook nog eens geparenteerd raakte aan families uit vergelijkbare milieus.

Ze behoorden wel tot de notabelen, maar niet tot de rijken, want bezittingen hadden ze niet. Het domineesgezin van Derk Huender (met 11 kinderen) was zeer verarmd de tijd van Napoleon (1810-1813) uitgekomen. De predikantstraktementen waren enkele jaren niet of slechts gedeeltelijk betaald en de tiërcering, die de rente op staatsleningen tot een derde deel terugbracht, had de kleine zelfstandigen, waartoe predikanten behoorden, zwaar getroffen. Deze mensen belegden hun spaargeld vaak in staatsleningen. Dat leek veilig. Maar Napoleons geldgebrek maakte daaraan een eind. Rutger Hendrik Huender en zijn vrouw Bertha waren dan ook bepaald niet kapitaalkrachtig, toen ze in 1825 in het huwelijk traden. Hoe welvarend het echtpaar Aalbers-ten Cate in Terborg was, meldt de historie niet. Wel deelde dat in 1815 in de opbrengst van de verkoop van het erve Spenke aan ds. W.J. ten Cate. Maar dochter Bertha, nog maar 19 jaar oud, was zoals gebruikelijk met burgermeisjes van toen, op een huwelijk voorbereid. Haar uitzet was gereed. Ze had al het linnengoed zelf genaaid, constateerde haar jongste zoon in zijn familieherinneringen.

Familiehuwelijken

Ik heb al eens eerder geconstateerd, hoe de notabelen uit de achttiende en negentiende eeuw door huwelijken met elkaar verzwagerd werden. Ook in de familie Aalbers-Huender kwam dit voor. De familie Aalbers was een van de vooraanstaande families in Terborg, de vrouw van ds. Huender, Bertha Aalbers was een

zuster van de burgemeester Wisch. Deze Willem Aalbers was getrouwd met een dochter uit het eerste huwelijk van Gerrit Smits, de bekende vrederechter van Eibergen. Deze had uit zijn tweede huwelijk twee zonen. De eerste zoon, W.H., zou in 1872 burgemeester van Eibergen worden, de tweede Egbert Jan, die koopman en steenbakker was, trouwde in 1864 met Euphemia Johanna Huender, (Johanna genoemd) een dochter van zijn schoonzus Bertha Aalbers. Zijn vrouw Johanna mocht dus ook "oom" tegen haar man zeggen.

De familie Smits, al sinds de zeventiende eeuw behorende tot de voornaamste regentenfamilies van Eibergen, was, in tegenstelling tot de familie Huender uit Nijbroek, zeer vermogend. Ze waren van oudsher burgerboer en waren, na de aftocht van Napoleon in 1813 in het bezit gekomen van een aantal boerenerven in vooral Olden Eibergen en gronden rond Eibergen (o.a. het Kerkloo).

In 1864 kwamen de Huenders uit Nijbroek in contact met de familie Smits in Eibergen. Toen trouwde, zoals hierboven vermeld, dochter Johanna, 23 jaar oud, met Egbert Smits, geboren in 1827 en dus veertien jaar ouder. Het huwelijk duurde kort. Al in 1873 overleed Egbert. De jongste Huender, Hendrik Arnold, 24 jaar oud en nog ongetrouwd, sprong zijn zuster toen als zaakwaarnemer bij en bleef sindsdien in Eibergen, waar hij een cementwarenfabriek stichtte, raadslid en wethouder werd en maatschappelijk groot aanzien genoot. Hij werd o.a. voor zijn inzet voor verbetering van de landbouw door de koningin benoemd tot officier in de orde van Oranje Nassau. Over zijn betekenis voor Eibergen schreef ik in Old Nijs nr 43 in het artikel "Honderdtwintig jaar Cementindustrie in Eibergen".

Familieherinneringen

Toen hij 75 jaar oud was, schreef hij zijn familieherinneringen op, die ons een blik gunnen in het leven van een predikantengezin op het platteland in de negentiende eeuw. Huenders moeder, Bertha Aalbers, was nog maar 19 jaar, toen ze in 1825 trouwde met de dertigjarige Rutger Hendrik Huender, die kort daarvoor tot predikant beroepen was in het kleine dorpje Nijbroek onder de gemeente Voorst in het IJsseldal, 1½ uur gaans ten Westen van Deventer. Toen ze dertig was, had ze al zeven kinderen. Er zouden er nog vijf volgen. Ze was een bijzonder vruchtbare vrouw, maar gelukkig kordaat en intelligent.

Het predikantstraktement bedroeg in Nijbroek 800 gulden per jaar. De pastorie had een grote tuin met vruchtbomen, waarin de nodigste levensmiddelen konden worden verbouwd en als pastorialia beschikte de pastorie over 25 ha bouw- en weiland. Al was een deel daarvan verpacht, op de pastorie moest veel boerenwerk worden gedaan. Dus al konden ze de zware kleigrond niet helpen spitten, er was voor de kinderen veel te doen in huis en hof. Ze raakten vertrouwd met boerenwerk. En dat kwam de jongste Hein later goed van pas, toen hij in Eibergen de zaken van zijn overleden zwager Egbert Smits ging behartigen.

Doordat de predikant beschikte over paard en rijtuig, waarmee hij nogal eens op

*Hervormde kerk te Nijbroek, waar H.A. Huender in 1849 werd gedoopt.
Bezienswaardigheid: wandschilderingen op het koor, bij laatste restauratie van kalklagen ontdaan.*

pad moest, als hij vacaturediensten in de ring moest vervullen, leerden de jongens al jong omgaan met paarden. Ze deden vaak als koetsier dienst. Die tochten waren vaak geen pretje, want er waren voor 1850 geen verharde wegen.

De wegen in de kleigrond daar waren zo modderig, dat de wielen diep wegzakten in de wagensporen en te voet was het helemaal een ellende. De boeren moesten 's winters takkenbossen leggen naast de hoofdwegen om het voetverkeer mogelijk te maken. In de winter kwamen alleen de oudste leerlingen (jongens) naar de dorpsschool, omdat voor de jongsten de weg onbegaanbaar was.

Toen de oudere broers van Hein Huender in Deventer naar een vervolgschool gingen, (eerst twee en later nog eens vier), hadden ze een ezel mee, waarop om beurten gereden kon worden. Van vervolgonderwijs voor de meisjes was toen natuurlijk geen sprake.

In de winter van 1845 werd het gezin zwaar getroffen, toen de oudste zoon, 19 jaar oud, te Oudewater overleed aan typhus. Onvergetelijk werd de herinnering aan de wanhopige tocht, die vader Huender maakte van Nijbroek naar Oudewater. Het IJsselwater stond zo hoog, dat de paarden van de boer, die Huender naar Deventer bracht, tot de buik door het water moesten. Bij aankomst in Oudewater was zijn zoon inmiddels overleden.

Ook de familiebezoeken naar Terborg werden met paard en wagen en de kinderschaar erop afgelegd. Dat was nog eens reizen!

Het twaalfstal Huenderkinderen was in vijf groepen te verdelen. Eerst twee jongens, dan twee meisjes, dan vier jongens op rij, dan weer drie meisjes en tenslotte als hekkesluter Hendrik Arnold, Hein genoemd, die 24 jaar jonger was dan zijn oudste broer, die hij nooit had gekend.

Toen Hein in 1926 zijn familieherinneringen opschreef, merkte hij dan ook op, dat er in dit grote gezin geen speelmakkertje voor hem was geweest. De jongste van de broers, Adriaan, was tien jaar ouder en verder waren er alleen nog een paar oudere zusjes thuis.

Toen Hein werd geboren, was zijn vader 54 jaar, dus kende hij als opgroeiend kind zijn vader eigenlijk als een man van meer dan 60 jaar, van wie weinig leiding meer uitging.

Zijn oudste zusters hadden een ander beeld. Zij hadden hem als een jonge, energieke vader gekend. Moeder, die tien jaar jonger was, was de meest drijvende kracht; zij ging over de portemonnee, bestuurd huis en hof, en daar was veel te doen, want men was aangewezen op zelfverzorging. Dus slachtte men jaarlijks een koetje en uit eigen stal nog een paar varkens. Het laat zich begrijpen, dat het moeite kostte om met zo'n groot gezin de eindjes aan elkaar te knopen. Af en toe moest er geld geleend worden. Maar, herinnerde zich haar jongste zoon, moeder wist naar buiten het decorum van 'domineesjuffrouw' te handhaven. Ze zou nooit op bezoek gaan zonder handschoenen aan. Alles, wat frivool was, was haar vreemd.

Over het godsdienstige leven op de pastorie is Huender zeer kort. Vader Huender hoorde volgens hem tot de ethische richting, die zich niet met dogmatische twistvragen inliet. Eenvoudig godsvertrouwen en rechtschapenheid stond in de Nijbroekse pastorie voorop. Wel drong van de Veluwse kant in later jaren de orthodoxe leerstelligheid tot Nijbroek door. Moeder Huender helde bij het ouder worden onder invloed van haar dochter Netje en de jongere broers steeds meer over naar het modernisme en kon zich volgens haar jongste zoon moeilijk vinden in de orthodoxe opvattingen van haar dochter Johanna uit Eibergen, die na een ernstige ziekte streng gelovig was geworden.

En daarmee gaf Hendrik Arnold Huender in zijn familieherinneringen de eigen denkrichting aan. Hij werd in Eibergen een van de oprichters van een afdeling van de Nederlandse Protestant Bond, in tegenstelling tot de Smits- familie, waarvan de leden orthodox hervormd bleven.

Het gezin Huender

Al was de spoeling dun in het domineesgezin Huender door de vierentwintig jaar aanhoudende kinderregen, de zeven zonen kregen naar vermogen een opleiding om een goede maatschappelijke positie te kunnen verwerven. Twee van hen,

Willem en Adriaan, werkten zich van gemeentesecretaris op tot notaris. Everhard bracht het van apothekersleering en studie aan de universiteit te Amsterdam tot plattelandsgeneesheer in Laren. Aan hem wijdde meester Heuvel een waarderend artikel. Gerard werd onderwijzer, Bertus werd winkelbediende in een groot winkelbedrijf te Apeldoorn en de jongste Hein werd een succesvol zakenman te Eibergen. Die aanleg had hij niet van zijn vader, want die durfde de slecht betalende pachters van de pastoriegronden niet te manen en verkocht zijn vee vaak te goedkoop aan de altijd klagende veehandelaren tot teleurstelling van zijn kordate vrouw, die de grootste moeite had de eindjes aan elkaar te knopen in de kinderrijke pastorie. Voor de dochters was er geen beroepsopleiding. Maar Huender prees het onderwijs op de dorpsschool van Nijbroek, waar de meisjes zelfs les in Frans, Duits en Engels en muziek kregen en daardoor beter onderlegd waren dan menig ander meisje. Hij vond dit (als man van zijn tijd?), voor zijn zusjes blijkbaar voldoende. De toekomst voor dochters was in die dagen het huwelijk; de domineesdochteren in Nijbroek leerden wel dansen om zich in gegoede kringen te kunnen bewegen, (men was in Nijbroek dus niet streng orthodox), maar toen huwelijken uitbleven, moesten ze hun brood zien te verdienen als hulp in de huishouding bij familie en bekenden.

Op naar Eibergen

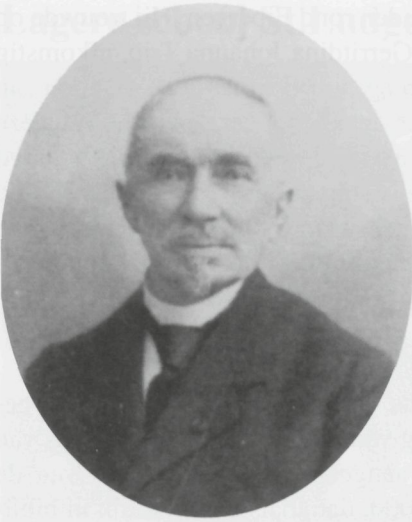
Het is opmerkelijk, dat alle ongehuwde zusters en ook Gerard, de ongetrouwde broer van Hein Huender in de loop van de tijd bij hun broer in Eibergen neerstreken. Sommigen al voordat hijzelf getrouwd was, de anderen rond de eeuwwisseling. Genoot hij meer hun vertrouwen dan de andere getrouwde broers? Het zegt mijns inziens wel iets over de plaats, die de jongste broer Hein in de familie innam. De zusters woonden met hun ongetrouwde broer vooraan in de Nieuwstraat (thans J.W.Hagemanstraat). Waar ze toen van leefden, wordt uit het familieverhaal van H.A.Huender niet duidelijk. Volgens F. de Leeuw had hun jongste broer daar een huis voor hen gekocht, vlak naast dat van zijn zuster Johanna, weduwe van Egbert Smits. Huender vermeldt dat niet in zijn familieherinneringen. Gezina (Sientie) was aanvankelijk hulp in de huishouding bij familieleden geweest en kwam in 1873 voorgoed naar Eibergen om haar zus Johanna te helpen, die al op 32-jarige leeftijd weduwe werd. Sientie overleed in 1909, Johanna in 1913. Grada kwam ook naar Eibergen na veel omzwervingen als hulp in de huishouding bij diverse families o.a. bij professor Gooszen, familie van ds. Gooszen, die van 1816-1855 predikant te Eibergen was geweest. Ze woonde samen met haar zus Netje en maakte zich verdienstelijk met het geven van handwerkles aan meisjes uit Eibergen. Broer Gerard, die meer dan 30 jaar hoofd der school was in zijn geboortedorp Nijbroek, kwam na zijn pensionering in 1902 ook naar Eibergen met zijn jongste zuster Bertha, die, evenals haar broer Gerard ongetrouwd was gebleven, en altijd zijn huishouding had gedaan. Ze

Boven: tweede huis van rechts: woning van notaris G.E.H. ter Braak. Na 1904 van echtpaar H.A.Huender- B. ter Braak (foto archief museum De Scheper).

Onder: dezelfde twee woningen vlak voor afbraak circa 1970 (foto archief J. Baake).

*H.A. Huender (1849-1927) en echtgenote B. Huender-ter Braak (1866-1939)
(foto familie).*

overleden kort na elkaar, Bertha in 1925 en Gerard, 89 jaar oud, in 1926. Ze werden in hun laatste levensjaren verzorgd door de dochter van Johanna Huender, Elize Smits-Ledeboer. Hein, de jongste van de Huenders, overleed een jaar later. Hij werd 78 jaar. Met hem stierf de laatste Eibergse Huender.

De Avondzang

Huender besluit zijn familieherinneringen, geschreven in 't jaar voor zijn dood, met de herinnering aan de feestmaaltijd ter afsluiting van de familiebijeenkomst op 23 september 1926 te zijnen huize, die op zijn voorstel werd besloten met het gezamenlijk zingen van de avondzang: 'k Wil u o God, mijn dank betalen', zoals gebruikelijk was geweest op de pastorie in Nijbroek en dat dit door het gehele gezelschap als het gloriepunt van de familiebijeenkomst werd geroemd. Een tijdperk was heengegaan. Zijn moeder kende nog geen lucifers om het vuur te ontsteken, haar zoon Hein schreef zijn herinneringen bij het licht van een elektrische lamp.

Nog een Huender

1. Gerrit Hendrik Huender (1792-1863)

Pas toen de Huenders in Nijbroek door het huwelijk van hun dochter Johanna connecties met Eibergen kregen, ontdekten ze, dat er in het huis, dat Egbert Smits had gekocht in de Nieuwstraat (thans J.W. Hagemanstraat) voordien een Huender had gewoond. Dat was Gerrit Hendrik Huender, (1792-1863), landmeter en zaakwaarnemer van beroep. Hij maakte zich halverwege de negentiende eeuw ver-

dienstelijk bij de verdeling van de markengronden rond Eibergen. Hij trouwde op 46-jarige leeftijd met de zestien jaar jongere Gerritdina Johanna Trip, afkomstig uit Haaksbergen, met wie hij zes kinderen kreeg, vijf dochters en één zoon Jan Casper, die stationschef werd te Zelhem. Het is opvallend, dat de vrouw van deze Gerrit Hendrik Huender een jongere zuster was van Josephina Trip, die gehuwd was met een kleinzoon van ds. B. Smits, wiens stamboom ik vermeldde in Old Ni-js 42. Gerrit Hendrik Huender vond dus aansluiting bij de toonaangevende Eibergse families van toen. Zijn nakomelingen zijn al in de volgende generatie over Nederland uitgezworven.⁸⁾

Slotopmerking

Langs welke merkwaardige wegen historische gegevens kunnen opduiken, bewees het begin van dit artikel. De verschijning van mijn boek "Geschiedenis van de oude St. Mattheus van Eibergen" werd aangekondigd in het blad van de Commissie voor de Open Monumentendag 2000, dat zoals gebruikelijk in bibliotheken over het hele land werd verspreid. In dit blad las mevrouw Goudsmit-Lenselink uit Gouda over de kerk van Eibergen, waarin zich volgens haar gegevens een ruitje moest bevinden met de naam van haar voorvader Andries Dull. Ze nam contact met mij op en we wisselden elkaars gegevens uit. Een zeer bijzondere verrassing was, dat zij de oudste dochter Hannie bleek te zijn van mijn oud-collega, A.J. Lenselink, die van 1956-1965 leraar was aan de Wilhelminaschool voor Chr. Ulo te Eibergen.

Eibergen, januari 2002 E.H.Wesselink

Bronnen:

1. Nederlands Patriciaat 1962, 48e jaargang. Uitgave Centraal Bureau voor Genealogie
2. Ludger Kremer: Mundart im Westmünsterland. Herausgeber: Kreis Borken
3. Levensbeschrijving W. Sluiter, toegevoegd aan Complete uitgave van Willem Sluiter's dicht werken bij M. Wijt en Zonen, Rotterdam, 1838.
4. H. Odink: Kroniek van de Gelderse Achterhoek, pag. 289 ev. H.A. Huender: "Voorheen en Thans", pag. 12. uitg. De Zonnewijzer Lochem, 1928
5. E.H.Wesselink: Geschiedenis van de oude St. Mattheus van Eibergen, uitgever HKE 2000.
6. Familienotities en herinneringen van H.A. Huender 1926. Huender-Aalbersfonds. Peter Huen der, Las Vegas USA. Via internet, met dank aan J. Baake
7. Archief gemeente Eibergen en historische kadasterkaart sectie D. Met dank aan H. Nijman en B. te Vaarwerk.
8. Genealogische gegevens Dull: Nederlands Patriciaat, zie ¹⁾
9. Genealogische gegevens fam. Huender OGTB 94-49 t/m 9454, beschikbaar gesteld door L.A. van Dijk, Eibergen.

Lagere school St.Ludger/Willibrord in Beltrum, 1947

Ons zoekplaatje uit het vorige nummer kende voor een aantal Beltrummers weinig geheimen. Reacties kwamen binnen van mevrouw Wolterink, de heer A. Grave en mevrouw Maarse.

De schoolfoto is in 1947 genomen. Het gaat hier om kinderen uit de vierde klas, aangevuld met broertjes en zusjes die in de andere klassen zaten. In die tijd werd er zo nu en dan maar een foto gemaakt. Deze kinderen zaten op de St. Ludger-school (jongensschool) en St. Willibrordschool (meisjesschool). Gerrit Maarse heeft de volgende namen kunnen noteren:

Voorste rij: zittend 7 kinderen van links naar rechts:

1. Henk Bleumink, 2. Harrie Nijbroek, 3. Frans Nijbroek, 4. Te Morsche, 5. Jan te Morsche, 6. Jos Stoteler, 7. Gerrie Scharenborg.

Middelste rij: 16 kinderen van links naar rechts:

1. Tonnie Grave, 2. Hermien Grave, 3. Marietje Grave, 4. Gerrie Grave, 5. Frans Stortelder, 6. Trees Stortelder, 7. Agnes Bleumink, 8. Wilma Bleumink, 10. Paulien Nijbroek, 11. Theo Nijbroek, 12. Ottink, 13. Joop te Morsche, 14. Agnes Stoteler, 15. Francis Stoteler, 16. Antoon Scharenborg, 17. Antoon Baks.

Achterste rij: 10 meisjes van links naar rechts:

1. Thea Bleumink, 2. Tonnie Bleumink, 3. Fien Nijbroek, 4. Gerda Ottink, 5. Marietje Ottink, 6. Annie te Morsche, 7. Annie Stoteler, 8. Doortje Stoteler, 9. Trees Scharenborg, 10. Agnes Baks.

Beltrum, mei 2002 Gerrit Maarse.

Ons Zoekplaatje

Een tijdje geleden kregen we deze foto in ons bezit die gemaakt is door foto Kluivers in Neede, met daarbij de vraag of er personen uit Eibergen op konden staan. De redactie bekeek de foto en kon slechts één persoon herkennen. Achter de tafel in het midden denken wij Ds. Boorsma uit Eibergen te herkennen. Waarschijnlijk zijn de personen die om hem heen verzameld zijn, zo'n 50 in getal, ook Eibergenaren. Wie kan ons helpen?

- Wie weet welk gezelschap het hier betreft?
- Waar en wanneer is deze foto gemaakt?
- Wie staan er allemaal op deze foto?

1e rij zittend: 13 personen

2e rij zittend op stoel: 6 personen

3e rij staande: 17 personen

4e rij achteraan: 14 personen

Reacties, graag schriftelijk, zijn van harte welkom bij:
Joh. Baake. Nieuwenhuizenstraat 5, 7161 VB Neede.
Tel. 0545-294001 - Email: fambaake@hetnet.nl

Christopher Nijland in Amerika

Inleiding

In juli 2001 ontving ik een email van een zekere Mrs. Cecilia Eppink uit Cleveland in de staat Ohio. Zij had op internet mijn naam gevonden en in dit verband Eibergen gezien. Cecilia is een nazaat van de bovengenoemde in Eibergen geboren Christopher Nijland.

Cecilia schreef in een volgend e-mail: "het is zo fijn contact te hebben met iemand die in Eibergen is geweest" ; op de Jonge Scholte aan de Needseweg in Eibergen ben ik geboren en getogen, dus ben ik echt wel in Eibergen geweest.

Christopher Nijland, in Amerika Nyland, is op 17 februari 1827 in Eibergen geboren. Zijn vader was belast met de zorg voor de Algemene begraafplaats aan de Borculoseweg in Eibergen. Daar in de nu nog bestaande woning zou Christopher geboren zijn.

*Woning familie Nijenhuis naast begraafplaats aan Borculoseweg
(foto J.J.M. Olminkhof).*

Voorgeslacht

Eerst een stukje genealogie want daar is al het één en ander over bekend.

- I De oudst bekend voorvader Nijland is Hendrik Nijland die met een zekere Trijntien N.N. trouwde.
- II Hun zoon Phillipus Nijland trouwde met Hendrina te Spenke.
- III Jan Hendrik Nijland is geboren op 26 augustus 1759 in Eibergen en is daar overleden op 20 januari 1847. Zijn vrouw was Berendina Lappenschaar.
- IV Anton Nijland is geboren op 6 december 1794 in Eibergen en daar overleden op 19 april 1855. Anton trouwde met Dina Klein Naats of Nahuis. Zij woon- den al nabij de Algemene begraafplaats en hij was er beheerder/doodgraver.
- V Christopher Nijland, hij ging naar Amerika en is de betovergrootvader van Cecilia Eppink. Christopher vestigde zich in Cleveland, waar hij met Trijntje Klevinga trouwde. Hun huwelijk bracht 8 kinderen voort. Hun dochter Jennie Nyland is de overgrootmoeder van Cecilia.

*Christopher Nijland en
echtgenote Trijntje
Klevinga
(foto J.J.M. Olminkhof).*

Er is een mooi stuk familiegeschiedenis geschreven voor een familie-reünie (uiteraard in de Engelse taal) geschreven door Chr. A. Nyland voor de reünie op 27 februari 1948.

C en T Nyland

Christopher Nyland is geboren op 27 februari 1829 in Eibergen, in Holland. Tryntje Klevinga Nyland is geboren in Groningen, in Holland, op 14 februari 1834. Vader Nyland is geboren bij de begraafplaats in Eibergen. Zijn vader was doodgraver op deze begraafplaats.

Toen de vader dit werk opgaf, nam zijn broer dit werk over en hield die positie gedurende 50 jaar en toen nam diens zoon dit over. Voor de 50 jaar gaf de burge-

meester hem 50 gulden cadeau. De functie is voor meer dan een eeuw door leden van de familie Nyland vervuld.

Vader begon pas op de leeftijd van 5 jaar te lopen en zijn ouders waren daar bezorgd over, maar in zijn latere jaren haalde hij die achterstand in: niemand van ons kon hem bijhouden.

Vader verliet Holland toen hij 23 jaar oud was. In zijn dagen voer men met zeilboten en vaak duurde de reis 80 dagen over de Atlantische Oceaan.

Velen reisden in de goedkoopste klasse omdat zij de prijs van 1ste en 2de klasse niet konden betalen. Vader vertelde dat hij aan boord pannekoeken bakte voor zijn medepassagiers omdat hij dat zo goed kon. Hij deed het beslag in de pan, daarna wierp hij de pannekoek in de lucht en ving die weer op in de pan. Hij miste nooit als hij de pannekoek weer opving. Wij jongens hielden van de pannekoeken die vader bakte.

Toen hij in New York aankwam zag hij tomaten en dacht dat het Amerikaanse appels waren en kocht hij er een, hij nam een hap en gooide de tomaat weg zo ver als hij maar kon. Later leerde hij tomaten eten en het werd zijn meest geliefde groente.

Na aankomst in New York reisde hij verder naar Buffelo en werkte daar enige tijd op een farm. Aan tafel was hij verlegen en at niet voldoende, dus ging hij de boomgaard in en vulde het tekort aan met appels.

In 1853 kwam hij naar Ohio City. Ohio City was de westzijde van Cleveland en de oostzijde was Cleveland. Het inwoneraantal van beide steden bedroeg ongeveer 30.000 personen. Hij kreeg daar werk bij de Cuyaboga scheepsbouw maatschappij, de voorloper van de Amerikaanse scheepsbouw maatschappij. Hij begon daar in de metaalgietterij als zandschepper voor de mallen en als hij kans zag pakte hij een hamer en beitel en beitelde hij de gietranden van het gietwerk af. De mannen waarmee hij werkte zeiden dat het stom was om dat te doen, maar de baas zag dat hij kon beiteln en zette hem aan het beitelwerk. In zijn overgebleven tijd vijlde hij de kantjes van het gietwerk af en toen werd dat zijn werk. Hij heeft daar 28 jaar gewerkt en uiteindelijk was hij een van de laatste machinisten. Deze maatschappij werkte aan boten en vaak werkte vader gedurende 24 uur aaneen en wij moesten hem eten brengen.

Toen hij bij de Cuyaboga maatschappij werkte kreeg hij, en veel van zijn collega's, de zeer besmettelijke pokken. Hij moest met zijn gezin daarom in quarantaine, burens en vrienden brachten hen eten en zetten dit over het hek of op de stoep. Vader had littekens van de pokken op zijn gezicht. Ik weet niet of er iemand aan de pokken is overleden. Zij waren besmet geraakt door het reinigen van poetsdoeken.

Moeder en vader trouwden in 1857, hoe of wanneer zij elkaar hebben ontmoet is niet bekend. Zij hadden een gelukkig leven en tot Moeders overlijden in 1915

Echtpaar Nijland-Klevinga met hun 7 kinderen.

Vertaling uitnoodiging: De heer en mevrouw C. Nijland verzoeken u, hen het genoegen te doen het huwelijksfeest bij te wonen van hun dochter Jennie met Theo Eppink op dinsdag 22 mei 1888 's avonds in hun woning op 293 Dare Street te Cleveland O.

Mr. and Mrs. C. Nijland,
Request the pleasure of your
Company at the Marriage of
their daughter

Jennie, to Theo. Eppink,
Tuesday Eve'g, May 22nd, 1888,
at their residence, 293 Dare Street,
Cleveland, O.

hadden zij bijna 59 jaren hun leven met elkaar gedeeld. Ze kregen de volgende kinderen:

- Dina is geboren op 9 mei 1858 en zij trouwde met Terbeek.
- Ellen is geboren op 5 september 1859 en trouwde met een Nijkamp.
- Christopher is geboren op 7 augustus 1861 en stierf op 2 januari 1865.
- Anna is op kerstavond 1863 geboren, zij trouwde met een zekere Durst.
- Jennie is geboren op 6 juli 1866 en trouwde met een Eppink.
- Christopher A. werd op 24 augustus 1869 geboren.
- Henry T. is geboren op 1 augustus 1871.
- Albert G. werd geboren op 22 augustus 1874.

*Jennie Nijland met
haar man Theo Eppink
op latere leeftijd.*

Moeder heeft aan Albert verteld dat als kleine Christie, zoals hij altijd werd genoemd, niet zou zijn gestorven, dan zou zijn naam Isbrand geworden zijn, net als oom Klevinga. Albert vertelde moeder dat hij blij was dat het kind was gestorven omdat hij niet van die naam hield.

Op vader zijn 50ste verjaardag verhuisden we van Tracy Street naar Dare Street. Vader was ziek en ze dachten dat hij niet lang meer zou leven, maar hij deed nog allerhande karweitjes zoals: trottoirs aanleggen omheiningen plaatsen, kolen-schuren bouwen, verven en wat er ook maar gebeuren moest want hij was daarmee echt handig.

Toen we in Tracy Street woonden kreeg vader elk jaar 2 grote varkens van Oom Hoftijzer. Daarvan maakte vader worst, hoofdkaas, ham en spek in het rookhuis op het erf. Ik moest dan naar de rederij om hardwood spaanders en maiskolven te halen voor de rokerij. Nog kort geleden zei Henry tegen mij dat hij wenste nog eens een stukje van de hoofdkaas te hebben die vader maakte.

Vaak heb ik me afgevraagd hoe het kwam dat vader Methodist is geworden. In

vroegere jaren hadden ze geen Hollandse kerk, maar verzamelden zij zich in huizen. Eindelijk besloten zij om een kerk te bouwen aan de oostzijde. Die aan de westkant woonden zeiden als de kerk aan een bepaalde straat zou komen, zij te ver moesten lopen. Wel, het ging zo ver dat Vader en Moeder besloten Methodisten te worden.

Moeder werkte altijd hard, ze was een uitmuntende kokkin en huisvrouw. De meisjes zeiden altijd dat geen van hen kon verstellen zoals moeder het deed. Ze had altijd een koppel kippen en zou slechts van één bepaalde kip een ei eten. Zij neuriede altijd en was altijd vrolijk en gelukkig.

Nadat Moeder was gestorven, woonde Vader gedurende 4 jaar alleen, in het huis tussen de huizen van Albert en van Ellen. De kinderen probeerden hem op allerlei manieren te helpen. Zij bakten en brachten hem zijn favoriete gerechten en hij werd altijd in verschillende huizen uitgenodigd. We wisten altijd als hij kwam daar we het tikken van zijn wandelstok op het trottoir kenden en dat was zo tot net enige dagen voor zijn dood. Hij was slechts 4 dagen op bed en de laatste twee dagen buiten kennis. Ik was bij hem de zondagavond voor hij stierf, Dena was er ook. Vader draaide altijd met zijn duimen wanneer hij in gebed was. Herman en Ellen waren net vertrokken toen ik bij zijn bed stond, hij draaide zijn duimen en mompelde. Ik weet dat hij naar moeder ging met een gebed op zijn lippen. Zij en al onze geliefden wachten ons in het hemelse huis op ons.

God geef ons allen dat we gelukkig verenigd zullen zijn, te zijner tijd, voor de troon van God.

Deze levensgeschiedenis, met een aangrijpend slot daarvan heb ik U lezer/lezeres niet willen onthouden. Een bijzonder levensverhaal begon met een Eibergenaar die lang geleden ons dorp verliet.

Nu nog even iets over het genoemde geslacht Eppink want Jennie Nyland trouwde op 21-jarige leeftijd met met Theo Eppink.

De familienaam Eppink komt in de regio Eibergen en het aangrenzende Westalen voor. Toen ik daar Cecilia in een e-mail om informeerde, schreef zij dat de enige informatie die zij heeft dat de vader van haar betovergrootvader met name Johann Heinrich Epping is die op 4 januari 1815 trouwde met Johanna Catherine Te kotte en wel in Buchwald, West Phalia, Prussia. De plaatsnaam Buchwald vond ik op geen enkele kaart en dacht dat zij wel eens getrouwd zouden kunnen zijn in een kapel in een gehucht. Totdat ik enige tijd geleden de heer H. Wesselink in Eibergen ontmoette en met hem over dit Buchwald sprak zei hij: "zou dat Buchwald, Bochholt kunnen zijn?" Thuisgekomen heb ik meteen op mijn C.D.-rom van de Duitse telefoongidsen gekeken en heden ten dage komen er in Bocholt nog heel wat Eppings voor.

Scheppels Mankzaod

De veurige keer he'k 't woord 'ondeugend' gebroeckt In de betekenis van n eet willen luustern, maor ok in de betekenis van kwaod. "Wat was e toch ondeugend op mi-j". Bi-j ondeugend heurt 't zelfstandige naamwoord ondog = ondeugende jongen. 't Meervoud is ondögte. Een aardig woord doorveur is ok alibanter. Dee haalt alibanteri-je oet (wat onschuldige plaogeri-je, ondochteri-je).

Alibant kump van een heel old woord 'alfanzen': streken uithalen, zotternij, voor de gek houderij. Een alefanze was een uit een vreemd land gekomen schelm, bedrieger.

't Woord ondog kump van deugen: ik deuge, i-j deugt, hee dög neet. "En in de verleden tied is dat." Hee dog neet. Den keerl deugt van gien kante en zien va dog (ok wal 'deugen') ok al neet".

De klankwisseling van eu naor o kump ok veur bi-j 'zeugen'. Dat kump van zuugen of zoegen (= zuigen) Zeugen (ABN: zogen) = laoten zuugen. Ik zuuge, i-j zuugt, hee zug, hee zaog, hee hef ezaogen.

Ne zeuge is een varken, dat jongen hef, deet e löt zoegen (zuugen). An 't ende van 'n drach kój good zeen, dat de motte zog krig. De uiers wordt voller.

Menselijke moedermelk wordt ok zog enuumd. Ze hef al zog in de borsten, (zwangerschap is te zeen an vollere borsten). Een zogende vrouw vuult 't zog toeschieten, at ze 't kind anleg. Dan vult zich de borste met melk.

Zomor van alles wat

"Doot wa'j zegt, dan leeg i-j neet" en Äj doot, wa'j zegt, wat zöj dan meer?

Anrichten'

Hee hef met dat te zeggen heel wat kwaod anericht (tewaage ebracht).

Umsgelielik en umsgeveer

In plaatse van ongeveer zeg den Achterhooker 'umsgeveer'. Ok in 'umsgelielik' steet den s.

Woor den s in 'umsgeveer' vandan kump, zo'k neet wetten en 't woord 'umsgelielik', wat zo'n betjen as 'misschien' of 'zo ongeveer', betekent, kan 'k helemaol neet verklaoren.

Ok de s in 'tegenswoordig' neet. Net zo min as wjeters van den man gien kwaod en 'verders', wa-j ok vake heurt, kan 'k helemaol neet plaatsen. 't Is gin Achterhooks en gin Hollands

Bandelen

Vandage zag ik een man deur 't dorp lopen met een fietsenrad. Too dacht ik an

mien kinderjoorn. Wi-j spöllen too met velgen van een fietsenrad. Dat was een bandel. Met een stok dreve wi-j den bandel an. Bandelen heiten dat. Dat kent ze tegenswoordig niet meer..

De butte der op zetten

Aj dee verroeste melkbusse weer glanzend wilt hebben, mo-j de butte derop zetten' (völle kracht zetten bi-j 't schoeren).

Ok wodden der dan wel ezegd: "Dat kost heel wat buttensmeer".

't Vleis is better dan de butte

Dat kreeg ds. Boorsma ooit te heurn toote een catechesant, dee op annemmers-catechesaotie was, naor zien geleuf vroeg. Dat vleis better was as butte, hooven i-n neet te geleuven, dat was een keiharde zekerheid. Al waarn knapbutjes(ribbokes met kraakbeen) ok neet te versmaden.

Kötten

Ik hebbe de leste tied altied kötten in de neuze (opgedroogde snot of neussliem). Odink kennen 't woord allenig as pröpkes stro of heuj.

Ik bun beni-jd, of Eibergenaren ok wel es kötten in de neuze hebt. Of is dat woord in dee betekenis onbekend?

Kastenwark - Monnikenwark

Mien mooder gebroeken nooit 't woord monnikenwerk. Dat leern wi-j op schole. wark, wat völle geduld vergen, nuumen ze monniken wark. Maor mien mooder had 't aoever 'kastenwark'. As kind he'k dat nooit esnapt. Pas völle later, begrep ik , dat met 'kaste' gevangenis bedoold wodden. Wat dee gevangenen vrogger mos-sen doen, was saai en zonder ende of afwisseling. Vrouwleu mossen der spinnen (vandoor de name spinhuuze) en mansluu zatten in 't rasphuus, ze stonnendag in dag uut te vielen, wark, dat niet opschot en wooran nooit een ende kwam.

Mieterig

Mieterig is kwaod, niedrig. Maor ik gebruke 't woord ok wel 's at mien een mugge estokken hef. "Zo'n klein mieterig dink, wat köj daor een last van hebben.

En ok van personen: "Wat een klein mieterig keerltjen is dat" Den kon dus, hoo klein of e ok was, zo giftig wodden, daj der bange veur waarn.

Mieter(n) (gooien, smijten)

I-j mot dee klere neet zo op enen hoop mieter(n), dat gif later zo'n uutzuukeri-je! "Mieter i-j maor op, 'k hebbe niks gien gebrek an ow.

En doorvan zal dan 't woord opsodemieter(n) wel afkomstig waen, dat ondertussen ABN-taal is.

Het woord sodomierter kump van sodomieten en dat was de discriminerende benaming veur homoseksuelen.

Met 'mijter', het heufddeksel van bisschoppen hef 't niks van doon, dat was ok neet te verwachten. Een Achterhooksen kamerdienaar kon natuurljik wel tegen 'n bisschop zegggen, at e den mieter scheef op had ezet: "Nee, niet zo, maor zo de mieter op".

Een raar zeggen, een aardig of adig zeggen

In een veurig Old Ni-js he'k 't ehad aover een raar zeggen. Disse kere wil ik het aover een aardig zeggen hebben.

't Woord 'aardig', ik marke, dat Lex Schaars en andere achterhookse schrievers adig spelt, hef een stuk of wat betekenissen.

In zien verhaal 'Da was 'n adig zeggen' in zien book 'Mölle drie'gebruukt G.A. v.d. Lugt er een stuk of wat. Maor soms is neet zomaor uut te maken, of e aardig, of (eigen) aardig bedoolt.

Doorumme een paar veurbeelden

"Dee kleine Graedeken is toch en adig deerntjen". Dat betekent natuurljik 'een vrendelek kind'

Too der een ni-jen meister op schole kwam en der evraogd wodden, waffeurn keerl 't was, wodden der ezeg:'"t Is zonnen adigen, maor hee mot een adege vrouw hebben".

Dat eerste 'adig'betekenen dus eigenaardig, wat bezunder.

"Wi-j hebt van 't jaor adig wat eerpels vebouwd". Dan is adig inens tamelijk völle.

"Olbert Jan is den jongsten neet meer. Den hef al adig wat kringen um de heurne" (heel wat).

Jan Willem trouwen een maeken van zien eigen stand, dee ok nog adig wat met-brach (tamelijk völle).

De boer van Deepstege ging adig aover de tonge. (der wodden völle aover um epraot).

Dat "En da's een adig zeggen" kan ok een heel bezundern betekenis hebben, beschrif v.d. Lugt an 't ende van zien verhaal.

Jan Willem was heel ongelukkig in zien huwelijken. Zien eerste vrouw storf an de Spaanse griep. Zien tweede, woormet e een ongelukkig huwelijk hadde, verongelukken op een aovend op straote. Nao heel völle leed trouwen e een eenvoudige vrouw. Maor ok dee mog e neet hollen. Nao een antal joorn mos e eur ok wegbrengen. En weer ston e an de groeve.

Met zien jongern breur Olbert Jan, dee in Groningen directeur van een fabriek was, was ter neet völle contact. Maor biejeen groeve zoch e zien breur altied op.

Nao de darde groeve bleef e een paar dage en too-te afscheid nam, gaf e zien breur een hand en zeg: "Noo, dan zuw maor zeggen töt de volgende keer."

"Dat zuw dan maor hoppen", zeg Jan Willem.

Dat was van beiden een adig zeggen, schrif v.d. Lugt.

Maor geen van beiden had door een kwaoje bedoeling met.

Dat koj der wel achter zuuken, maor dat was dan een onadig zeggen ewes.

Tot de volgende kere. Laot 't ow allemaole good gaon.

E.H. Wesselink 4 juni 2002.

Spinnende dames in het Muldershuis. Geen kastenwerk, maar edel handwerk.

V. l. n. r. : Hanna Reimelink-Ormel, Didy Timmermans-Kluiwers, Dika Meulenkamp-Haselberg (Foto archief Joh. Vrieze, overl.)

JAARREKENING 2001

Credit			Debet		
Contributies:	f 24.861,00		Ledenadm./Secretariaat		f 937,30
Ontvangen voor 2000	- 155,00		Algemene ledenvergadering		- 672,20
	- 24.706,00		Kosten girale verwerking		- 331,35
Ontvangen in 2000	- 2.250,00		Aanschaf opbergkast		- 157,75
Nog te ontvangen	- 671,95	f 27.627,95			
Verkoop publicaties:			Kosten publicaties:		
- Losse verkoop Old Ni-js	- 172,50		- Old Ni-js nrs. 40, 41 en 42		- 14.258,35
- Andere boeken	- 1.340,50	- 1.513,00	- Hof te Vaarwerk, 1188-1900:		
			Betaald 1e termijn	f 20.000,00	
Hof te Vaarwerk, 1188-1900			Nog te betalen	- 19.051,07	
- Uit reservering	- 10.000,00			- 39.051,07	
- Losse verkoop	- 7.949,14		Verpakking + verzendkosten	- 3.297,79	
- Vrijwillige bijdrage leden	- 13.324,06		Overige kosten	- 143,92	
- Nog ontvangen in 2002	- 282,80	- 31.556,00	Nog te betalen	- 393,00	
					- 42.885,78
Reservering computer		- 1.680,00	Aanschaf 2 computers		- 1.680,00
Excursie		- 625,00	Excursie		- 901,00
Monumentendag		- 251,50	Monumentendag		- 169,00
Filmfestival		- 400,00	Kamer van Koophandel		- 54,94
Rente		- 1.126,84	Kerstattentie medewerkers		- 176,00
Diversen		- 47,00	Diversen		- 420,90
			Reservering computer		- 680,00
			Voordelig saldo		- 1.502,72
		f 64.827,29			f 64.827,29

Eibergen, 8 april 2002
Joh. Baake, penningmeester

BALANS 2000					
Kas	f 32,62	<u>Reserveringen:</u>			
Bank	- 8.456,65	- Leesapparaat	f 1.000,00		
Spaarrekening	- 27.659,71	- Themanummers	- 3.000,00		
		- Computer	- 2.000,00		
		- Boek veldnamen	- 7.500,00	f 13.500,00	
<u>Contributies:</u>		<u>Contributies:</u>			
- Nog te ontvangen	- 155,00	- Ontvangen voor 2001		- 2.250,00	
		<u>Eigen vermogen:</u>			
		- per 31 dec. 1999	- 22.210,16		
		- Nadelig saldo	- 1.656,18	- 20.553,98	
	<u>f 36.303,98</u>				<u>f 36.303,98</u>

BALANS 2001					
Kas	f 48,32	<u>Reserveringen:</u>			
Bank	- 27.248,14	- Leesapparaat	f 1.000,00		
Spaarrekening	- 15.749,56		- 1.000,00	f 0,00	
<u>Contributies:</u>		- Themanummer	- 3.000,00		
Nog te ontvangen	- 671,95		- 3.000,00	- 0,00	
<u>Vrijwillige bijdrage boek:</u>		- Computer	- 2.000,00		
Nog te ontvangen	- 282,80		- 1.680,00		
			- 320,00		
		Reservering	- 680,00	- 1.000,00	
		- Boek veldnamen		- 7.500,00	f 8.500,00
		Nog te betalen:			
		- Hof te Vaarwerk	- 19.051,07		
		- bankkosten giro's	- 393,00	- 19.444,07	
		<u>Eigen vermogen:</u>			
		Per 31 dec. 2000	-20.553,98		
		Reservering	- 6.000,00	- 14.553,98	
		Voordelig saldo		- 1.502,72	- 16.056,70
	<u>f 44.000,77</u>				<u>- 44.000,77</u>

Eibergen, 8 april 2002
Joh. Baake, penningmeester

